

accent

37

PROCENT TYCKER
ATT ALKOHOL-
POLITIKEN ÄR
VIKTIGAST

KJELL-OLOF FELDT OM ALKOHOLEN:

JAG DÖVADE RÄDSLAN

*Matias lyckades fly
från knarkkiosken*

FORSKARE KRITISERAR
RIKTLINJER FÖR ALKOHOL

Handlare drar in
alkoholglass

FÖRSTA RIKSLÄGRET
PÅ 14 ÅR FÖR JUNIS

*Från krigets
Syrien till
NBV:s kontor*

0,2 PROMILLE
FÄLLDE MINISTER

FÅNGE

i alkoholnormen

Du är inte ensam i mörkret.

**Vi granskar alkoholindustrin och skriver om
normer, engagemang, IOGT-NTO, alkohol
och andra droger. Varje dag. Året om.**

accent

www.accentmagasin.se

FOTO: DIEGO STOCO

22 Knarkkioskernas offer. I den argentinska staden Rosario blir tonåringar inlåsta för att sälja droger till jämnåriga. Matias lyckades ta sig ur droghandelns grepp.

ILLUSTRATION: EMMA HANQUIST

14 Alkoholnormen. Så funkar alkoholnormen – och så kan du bryta den.

FOTO: JONAS ERIKSSON

32 Alkoholen dödade rädslan. Kjell-Olof Feldt och Birgitta von Otter om beroendet.

FOTO: LINA MATTEBO

38 Junis riksläger. Barn från hela Sverige hade kul på första riksläget på 14 år.

ILLUSTRATION: MAGNUS FREDERIKSEN

30 Fokus på prevention. Så effektiva är insatserna som ska förebygga alkoholskador.

"Accent får aldrig bli ett fanmagazine" | 4

OPINION Reportaget om förbundsordföranden i nr 4-5 av Accent gjorde medlemmen Anders Ahl i Göteborg irriterad.

Forskare kritiserar riktlinjer för alkohol | 6

De svenska riktlinjerna för hur mycket alkohol man kan dricka utan att riskera skador är ovetenskapliga och bör ändras enligt forskare.

Handlare drar in glass efter massiv kritik | 7

Tusentals personer undertecknade IOGT-NTO:s upprop mot alkoholglassen och nu har handlare dragit in den.

Fortsatt kritik mot ANDT-strategi | 10

Regeringens nya ANDT-strategi är oprecis och saknar mål, säger kritikerna.

"Jag kan inte låta bli" | 44

MEDLEMEN Claes Uhlin kan inte säga nej till uppdrag.

Laddar med hojåkning och ordförandeträff | 46

ORDFÖRANDEN Sommarledigheten har gett utrymme för reflektion och nya idéer.

"Kör alla bil, he, he, he?" | 4

CHEFREDAKTÖREN Sommarens restaurangbesök visar att alkoholnormen fortfarande är stark.

OMSLAGSILLUSTRATION
Emma Hanquist

FOTO: NATHALIE C. ANDERSSON

Chefredaktören.

Ulrica Ambjörn

”Kör alla bil, he, he, he?”

Med den kommentaren bemöttes mitt sällskap av servitören vid ett restaurangbesök i somras. Skälet var att vi bad om alkoholfria drycker. Vi tittade lite uppgivet på varandra och lät frågan passera utan svar. Man kan bli rätt trött på detta ständiga ifrågasättande. Utan onda avsikter och ofta i syfte att ”skoja till det” förvisso, men inte desto mindre tjatigt, och ingen stämningshöjare direkt.

Den typen av skämt visar också tydligt att alkoholnormen fortfarande är stark – och att den behöver utmanas, vilket är en av IOGT-NTO:s prioriterade frågor. Normen börjar så sakteliga luckras upp, till exempel ökar urvalet alkoholfria drycker på menyerna. Men det kan bli betydligt bättre på många håll, och jag vill skicka en utmaning till branschen som främst handlar om bemötande:

Jag går på krogen för att äta och dricka gott, för en trevlig kväll i goda vänners lag. Jag förväntar mig att bli lika proffsig bemött som alla andra gäster, och jag vill inte att den första upplevelsen är att bli ifrågasatt för mitt val av dryck. Det borde inte vara så svårt att få till.

Opinion.

SKRIV TILL OSS på accent@iogt.se
eller Box 12825, 112 97 Stockholm

”Accent får aldrig bli ett forum för marknadsföring”

■ Det är alltid lika intressant att få läsa ett nytt nummer av Accent. Men det senaste numret gör mig både tveksam och irriterad.

Den exponering av ordförande Johnny Mostacero som förekommer i detta nummer är svårslagen: Nio helsidor handlar om honom och hans resa genom Sverige. Och totalt 15 bilder på honom är införda.

Detta kallar jag överexponering. Accent får aldrig bli en marknadsföringsforum eller fanmagazine för en ordförande. Nej, betydligt bättre att i stället skriva om och lyfta fram alla de medlemmar som arbetar på ideell basis runt om i vårt land. Jag hoppas alltså att nummer 4–5 är att se som

ett tillfälligt snedsteg och att det blir bättre redan i nästa nummer.

ANDERS AHL, GÖTEBORG

■ Tack för att du delar med dig av dina åsikter. Det är en ynnest för en redaktör att ha engagerade och reflekterande läsare. Och att ges ut av en demokratisk organisation som inser värdet av en självständig redaktion. Accent har i uppdrag att göra granskande och trovärdig journalistik med medlemsperspektiv. Det är redaktionen, och ytterst chefredaktören som ansvarig utgivare, som avgör och tar ansvaret för vad som publiceras.

Skälen bakom den publicering du tar upp är följande: Som förbundsordförande intervjuas Johnny Mostacero återkommande

i Accent, i allmänhet kortfattat gällande sakfrågor. Redaktionen tyckte därför att det var dags för ett mer genomarbetat reportage där medlemmarna får veta mer om vad deras heltidsarvoderade högste företrädare ägnar sin tid åt, vilka erfarenheter som format hans värderingar, och hur han tänker kring sitt uppdrag och IOGT-NTO:s utveckling och framtidsfrågor.

Att lyfta fram medlemmar som arbetar på ideell basis ägnar vi oss ständigt åt, och ska förstås fortsätta att göra. Alla tips är välkomna!

ULRICA AMBJÖRN, CHEFREDAKTÖR

Redaktionen. Det är vi som gör Accent.

accent

Accent ges ut av IOGT-NTO.
Pressläggning detta nummer: 12 aug
Nästa nummer kommer ut: 7 okt

Ulrica Ambjörn

Chefredaktör och ansvarig utgivare
073-372 62 51
ulrica.ambjorn@iogt.se

Maria Zaitzowsky Rundgren

Featureredaktör, reporter
073-372 62 56
maria.zaitzowsky@iogt.se

Eva Ekeröth

Nyhetsreporter
073-372 62 50
eva.ekeroth@iogt.se

Nathalie C. Andersson

Digitalredaktör
073-372 62 53
nathalie.andersson@iogt.se

ETC Kommunikation

Layout och produktion

Bildbehandling Ola Falk **Adress** Accent, Box 12825, 112 97 Stockholm **Telefon** 08-672 60 50 **Fax** 08-672 60 01
E-post accent@iogt.se **Webbplats** www.accentmagasin.se **IOGT-NTO:s förbundskansli** Tel: 08-672 60 00,
Besöksadress: Gammelgårdsvägen 38, Stora Essingen, Stockholm, www.iogt.se **Prenumeration (295 kr/år)**
och adressändring 08-672 60 38, prenumeration@iogt.se, fax: 08-672 60 01 **Annonsbokning** Ulrica Ambjörn,
tel: 08-672 60 51, accent@iogt.se **Tryck** V-TAB, Vimmerby. **Obeställt material** Tidningen svarar inte för insända,
obeställda texter och bilder samt förbehåller sig rätten att redigera insänt material. **Lagring** Allt material i tidningen
Accent lagras och kan publiceras elektroniskt. Icke anställda måste meddela eventuellt förbehåll mot sådan lagring
och publicering. I princip publiceras inget material med sådant förbehåll. **Taltidning** Accent finns
även som taltidning. **ISSN** 0345-0406. Medlem i Sveriges Tidskrifter.

SVERIGES
TIDSKRIFTER

Verksamhetsforum 2016

Välkommen till årets Verksamhetsforum på Tollare folkhögskola den **11–13 november** – en mötesplats under en helg där du kan ta del av intressanta seminarier och föreläsningar. Vi lovar att det finns något för alla oavsett om du är alldeles ny medlem eller om du har varit medlem en längre tid.

Vi kan redan nu avslöja några godbitar ur programmet; studiematerialet Normalia och arbetet med att utmana alkoholnormen, besök av Miljonlotteriet och Dagöholm som berättar om sina verksamheter. Vår förbundsordförande Johnny Mostacero avslutar helgen med att prata om vårt IOGT-NTO.

För mer information och anmälan: **www.iogt.se/verksamhetsforum**

Kongressen 2019 till Örnsköldsvik

IRÖRELSE Örnsköldsvik blev vinnare i kampen om IOGT-NTO-rörelsens kongresser 2019. Nära till allt, och uppbackning från kommunen, avgjorde riksstyrelsens beslut.

Olle Häggström, utvecklingschef för IOGT-NTO-rörelsen i Västernorrland, är glad över beskedet.

– Ja, vi har ju kampanjat för det här, även om vi höll på att tappa sugen när beslutet från Riksstyrelsen inte kom i höstas som utlovat.

Arrangörernas ambition är att locka fler besökare som inte är ombud eller har någon annan funktion på kongressen.

EVA EKEROTH

FOTO: NATALIE C. ANDERSSON

Även lite alkohol ökar risken för bröstcancer

ALKOHOL Franska forskare har visat att även den som dricker lite alkohol har högre risk att insjukna i bröstcancer. Ju mer man dricker desto högre är risken.

Frågan om risken ökar även av måttlig alkoholkonsumtion har varit kontroversiell. Därför gjorde de franska forskarna en ny analys.

De uppskattar att 2012 orsakades 144 000 bröstcancerfall och 38 000 dödsfall av bröstcancer i världen av alkohol.

Studien är publicerad i tidskriften *Alcoholism: Clinical and Experimental Research*.

EVA EKEROTH

Forskare: Svenska riktlinjer för alkohol bör ändras

De svenska riktlinjerna för hur mycket alkohol man kan dricka utan att riskera skador är ovetenskapliga och bör ändras enligt forskare.

ALKOHOL I flera länder har man redan ändrat riktlinjerna. Skälet är att de positiva effekterna av alkohol har överskattats och cancerrisken underskattats. Peter Allebeck, professor i socialmedicin vid Karolinska sjukhuset anser att även de svenska riktlinjerna bör ändras.

Enligt de svenska riktlinjerna kan en man dricka högst 14 glas i veckan utan någon större risk för skador och en kvinna högst nio. Som Accent skrivit om tidigare skiljer sig nivåerna åtskilligt från land till land. Enligt Peter Allebeck, professor i socialmedicin vid Karolinska sjukhuset är det ett av problemen.

– Nivåerna misstolkas ofta. Det

uppfattas som att det är ofarligt att dricka under gränsen, men det är inga tröskelvärden utan ett kontinuum, där risken ökar hela tiden. Särskilt för bröstcancer finns inga säkra nivåer, säger han i SVT:s Aktuellt.

Han ifrågasätter också att nivåerna är olika för kvinnor och män.

– Det är olyckligt att säga att män kan dricka mer. Biologiskt tål män mer än kvinnor, men å andra sidan ökar risken för att många ska bete sig dumt för varje glas de dricker. I Storbritannien har man nyligen satt nivån lika för män och kvinnor, säger Peter Allebeck.

På vilket sätt är riktlinjerna ovetenskapliga?

– I Sverige har vi egentligen aldrig tagit fram några riktlinjer på systematiskt sätt som man gjort i andra länder. De nivåer man pratar om är de gränsvärden som Folkhälsomyndigheten använt för att ange riskbruk. Olika landsting kan till och med ha olika riktlinjer,

säger han till Accent.

Trots svårigheterna anser han att riktlinjer behövs.

– De efterfrågas, både av vårdpersonal och allmänheten, och därför behövs de. Men då skulle vi behöva riktlinjer som var framtagna systematiskt och nationellt.

Han skulle helst se att de fick en annan utformning.

– Det pedagogiska är viktigt. Man måste börja med att förtydliga att det inte finns någon tröskel. Riskökningen börjar vid låga nivåer. I Kanada har de inte samma fokus på nivåer utan man för ett resonemang, till exempel om att man inte ska dricka alls vid vissa tillfällen.

Han önskar att det snarast tillställs en grupp med representanter för läkare och andra vårdprofessioner, hälso- och sjukvården, beroendevården, myndigheter och lekmän, som arbetar fram nya riktlinjer.

– I den gruppen skulle jag gärna se att IOGT-NTO ingår, säger han.

EVA EKEROTH

FOTO: PIXABAY

Ica-handlare drar in alkoholglass

Ica-Kvantum i Munkebäck drar in alkoholglassen med omedelbar verkan. Inte heller Ica-gruppens vd vill veta av glassen.

ALKOHOL IOGT-NTO:s ordförande Johnny Mostacero besökte ett seminarium som Ica anordnade i Almedalen. Efter seminariet fick han möjlighet att tala med Ica-gruppens vd Per Strömberg och Ica-handlaren Pelle Collins, som äger ICA Kvantum Munkebäck, en av de butiker som sålde glassen.

– Per Strömberg var hur tydlig som helst. Den produkten vill han inte ha, säger Johnny Mostacero till Accent.

Pelle Collins var inte klar över att glassen, en isglass med en alkoholhalt på fem procent, såldes i hans butik. När han blev upplyst om det ringde han omedelbart upp butiken och kontrollerade om det stämde.

– Han ringde medan jag stod bredvid och han fick beskedet att glassen sålt slut till midsommar. Då sa han: "Bra. Då tar vi inte in den mer", berättar Johnny Mostacero.

Pelle Collins motiverar det snabba beslutet med att deras

kunder inte vill ha glassen.

– Vi upplever att våra kunder helst inte vill att vi saluför alkoholglassen. Utifrån konsumenternas önskan har vi beslutat om att inte längre ta in den i vårt sortiment, säger han.

Johnny Mostacero tycker att händelsen är ett bevis för att det faktiskt går att påverka.

– Kundens makt är stor vad gäller kommersiell verksamhet. Å andra sidan borde det inte vara enskilda Ica-handlare som ska behöva göra avvägningar utifrån

kunders påtryckningar. Det borde vara departementet som sätter ner foten. Beslutsfattarna verkar inte ta sitt uppdrag på allvar, säger han.

Johnny Mostacero är ändå optimistisk och tror att något kommer att hända snart.

En stor majoritet av Icas butiker har valt att inte saluföra glassen, bland annat Ica Maxi i Kristinehamn som på sin Facebook-sida skriver att de tagit ställning och inte kommer att ha glassen i sitt sortiment.

EVA EKEROTH

FOTO: EVA EKEROTH

FOTO: PIXABAY

Luddigt lagförslag om TV-reklam

REKLAM Ett förslag till nytt EU-direktiv för audiovisuella medier har lagts fram. Förslaget är luddigt och en besvikelse för IOGT-NTO och andra organisationer som engagerat sig mot alkoholreklam.

– Det är positivt att förslaget kommit upp, men det är luddigt skrivet och artikel 22, som behandlar alkoholreklam, är inte ändrad alls, säger Irma Kilim, politisk sekreterare i EU-frågor på IOGT-NTO.

En ljusglimt hittar hon i förslaget.

– Det står nu klart och tydligt att länder som vill ha förbud mot alkoholreklam själva kan besluta att införa det.

EVA EKEROTH

Växande kritik mot alkoholglassen

ALKOHOL På ett drygt dygn undertecknade 3 000 personer IOGT-NTO:s uppprop för att få Folkhälsomyndigheten att ändra klassning av glassen från alkoholfritt till alkoholdryck. Det skulle omöjliggöra försäljning i matbutiker och reglera marknadsföringen. Isglassen har en alkoholhalt på fem procent.

Inte bara IOGT-NTO är irriterade. Länsstyrelsen i Västra Götaland har i ett skarpt formulerat brev till Folkhälsomyndigheten uttryckt sin frustration över myndighetens agerande i frågan.

Första butik att sälja glassen var Mathem, men nu har även en

del Ica-butiker tagit in den vilket har lett till en mindre folkstorm på Icas Facebook-sida.

Alkoholgranskningsmannen, alkoholleverantörernas egen bevakning av hur företag marknadsför alkoholhaltiga drycker, anser att det är märkligt att Folkhälsomyndigheten gör skillnad mellan ett livsmedel som innehåller fem volymprocent alkohol och alkoholdrycker som är hälften så starka.

Även Magnus Jägerskog, generalsekreterare i Bris, Barnens rätt i samhället, och IQ:s vd Juan Pablo Roa har uttryckt stark kritik mot Folkhälsomyndighetens

hantering av glassen.

Folkhälsomyndighetens generaldirektör Johan Carlson vill utreda frågan.

– Det behövs sannolikt en förändrad lagstiftning om vi ska kunna få till någonting bra, säger han.

Folkhälsominister Gabriel Wikström håller inte med.

– Det borde kunna regleras inom den lagstiftning som finns, men Folkhälsomyndigheten har kommit till en annan slutsats. Nu måste vi stoppa alkoholglassen, säger han vid ett seminarium i Almedalen.

EVA EKEROTH

ULRICA AMBJÖRN

0,2 promille fällde minister

ALKOHOL Sveriges gymnasie- och kunskapslyftsminister Aida Haddad (S) avgår efter att ha kört bil med alkohol i blodet. När hon stoppades av polis visade mätaren 0,2 promille.

– Jag hade räknat på att jag hade förbränt det, men det visade sig att det inte var på det viset. Jag förstår att många är besviken på mig och jag är förbannad på mig själv och framför allt är jag djupt ångerfull, sade ministern vid en presskonferens.

ULRICA AMBJÖRN

HALLÅ DÄR!

Sara Heine...

... chef för IOGT-NTO:s internationella avdelning som lämnat in en rekordstor ansökan på 125 miljoner kronor för internationell utveckling.

Hur kommer det sig att ni sökt så mycket pengar?

– Tidigare har vi bara kunnat söka för tre år åt gången. Nu kunde vi söka för fem år. Då behövs förstås mer pengar, och så har vi en del satsningar på nya partnerorganisationer.

Vilka är de nya samarbeten ni söker medel för?

– Vi söker nya partnerorganisationer fram för allt i Sydostasien; i Laos, Myanmar och Vietnam. Även i Östafrika är det byten av några organisationer. En av de nya är organisationen Femina Hip. De har en bred och rolig målgrupp.

På vilket sätt?

– Från början var de klubbar som startats av den tanzaniska ungdomstidningen Fema för att diskutera innehållet i tidningen. De blev kontaktade av ett bryggeri som vill göra en kampanj tillsammans med dem om att man inte skulle dricka öl före 18-års ålder. Fema kontaktade i sin tur IOGT-NTO-rörelsens regionchef i Östafrika, Johan Sundqvist, som avrådde från samarbetet. Nu står de på tur att bli partnerorganisation till oss.

I oktober väntas ett förhandsbesked på om ansökan beviljas, men först i december fattas beslut.

EVA EKEROTH

Från krig i Syrien till NBV-kontor i Värmland

För tre år sedan flydde Raghad Al Ghanem från krigets Syrien. I dag är han anställd på NBV i Arvika.

RÖRELSE Raghad Al Ghanem flydde krigets Syrien för tre år sedan och kom till lilla Glava i Värmland. På fem månader blev han klar med SFI (Svenska för invandrare) och övergick till att läsa svenska som andraspråk. Även det gick snabbt och han fördjupade ytterligare sina kunskaper genom att delta i studiecirklar.

– Språket är som ett stort hav. När man tror att man har lärt sig tillräckligt, finns det ännu mera kvar, säger Raghad Al Ghanem, som i hemlandet arbetade på ett oljebolag.

Redan från starten i Sverige fick han kontakt med NBV och bestämde sig för att bli medlem i IOGT-NTO. Han har dessutom värvat sin fru och alla sina syskon, som också bor i Arvika.

Raghad Al Ghanem trivs på NBV.

Utöver mötet med NBV hade han förmånen att få bo tre månader i svensk familj i Arvika. Han menar att det lade grunden för hans goda språkkunskaper. Det och det faktum att han själv är vetgirig och nyfiken.

– Jag tycker att man har ett ansvar att själv försöka ta kontakt och prata med folk. Jag bestämde mig genast för att engagera mig i samhället och lära känna svenskar och hur ni tänker, det är jätteviktigt. Att få bo i en svensk familj hjälpte

mig mycket och jag ser dem fortfarande som "min familj", säger Raghad Al Ghanem.

Han berättar att han aktivt jobbar på att lära sig mer och mer genom att läsa svenska tidningar, lyssna på radio och ta egna initiativ för att få kontakter med svenskar.

Nyligen blev han anställd av NBV i Arvika som studieorganisatör på grund av sitt engagemang och sitt kontaktnät, och han känner sig både stolt och glad över chansen.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Trenden håller i sig: Unga dricker mindre

UNGDOMAR Unga dricker allt mindre alkohol. Det visar färskasiffror från CAN, Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Fyra av tio elever i nian, och tre av fyra i tvåan på gymnasiet, har druckit alkohol det senaste året. Trenden går också mot att de som dricker alkohol dricker mindre mängder, och att allt färre alkoholdebuterar vid 13 års ålder eller tidigare.

När det gäller narkotika kan däremot en tendens till ökning skönjas bland pojkar i gymnasiet.

– För pojkar i gymnasiet finns

en tendens, 2–4 procent, till ökad narkotikaanvändning, säger Siri Thor, utredare på CAN.

Undersökningen visar att 17 procent av pojkarna som går gymnasiet någon gång använt

narkotika. På frågan om de använt narkotika de senaste 30 dagarna svarar 6 procent ja.

Eric Tegnander, ordförande i UNF, Ungdomens nykterhetsförbund, är glad över de siffror som visar på ett minskat alkoholdrickande.

– Det är naturligtvis väldigt roligt. Unga i dag är helt enkelt inte lika intresserade av att dricka sprit. Ändå möter vi fortfarande väldigt många vuxna som behandlar 15-åringar som att de dricker alkohol. Det ser vi som väldigt kontraproduktivt.

ULRICA AMBJÖRN

Nytt medlemslöfte i MHF

Helnykterhet är inte längre något krav för att bli medlem i MHF, Motorförarnas helnykterhetsförbund.

RÖRELSE Vid MHF:s förbunds-
möte i juni bestämdes att procent-
satsen för alkoholhalten i drycker
man som medlem lovar att inte
dricka ska tas bort och ersättas
med "en helnykter och drogfri
livsstil".

Dessutom införs en ny form av
medlemskap, trafiknykter, där man
lovar att vara helt nykter i samband
med trafik, på land, till sjöss och i
luften, och i övrigt vara helt drogfri.

– Vi har inte tagit bort något
nykterhetslöfte. I stället har vi lagt
till ett nytt, säger MHF:s ordförande
Maria Bergström till Accent.

Till förra förbundsmötet fick
MHF in både motioner om att sänka
gränsen till 0,5 och motioner om att
ta bort gränsen helt, utom i trafiken.

– Förslaget att sänka löftet till
0,5 handlar bara om vad industrin

Maria Bergström

FOTO: PRESSBILD

klarar av rent tekniskt.
Procentdiskussionen
är en pseudodebatt
anser vi. Den slipper vi
nu, säger Maria Bergström.

MHF hoppas att den nya for-
men av medlemskap ska ge fler
medlemmar.

Redan tidigare har den som
inte velat avlägga nykterhetslöfte

kunnat bli "MHF-supporter". Den
anslutningsformen avskaffas nu
och ersätts av trafiknykter.

Alla var inte överens om beslutet.
Rolf Bromme, ombud för region
Mälardalen, reserverade sig.

– Jag var beredd att acceptera
anslutningsformen trafiknykter,
och även att de skulle kunna få
plats i styrelser, men jag tycker inte
att de som inte är helnyktra ska
kallas medlemmar och ha rösträtt
på årsmöten, säger han till Accent.

Han anser inte att det
är något bekymmer att
procentsatsen är bort-
tagen för de helnyktra
medlemmarna.

– Nej, är man helnyk-
ter så är man. Vi hade
motionerat om en sänk-
ning till 0,5 procent. Det är
bara i Sverige vi har 2,25. EU har en
gräns på 0,5 procent. Där borde vi
också ligga, säger han.

EVA EKEROTH

Straff för grova narkotikabrott har skärpts

NARKOTIKA Den 1 juli skärptes
straffen för mycket allvarliga
narkotikabrott. Samtidigt infördes
två nya brottsrubriceringar: syn-
nerligen grovt narkotikabrott och
synnerligen grov smuggling.

För grovt narkotikabrott eller
grov narkotikasmuggling ska
dömas till fängelse i lägst två och
högst sju år. För narkotikabrott
eller narkotikasmuggling som är
att anse som synnerligen grovt ska
dömas till fängelse i lägst sex och
högst tio år.

ULRICA AMBJÖRN

Kongressjubel när alkohol valdes bort

ALKOHOL När en motion om
alkoholpolicyn var uppe för
behandling på fackförbundet
Kommunals kongress i juni satte
många ombud upp sig på talarlis-
tan. Men då gick Kommunals HR-
chef Olle Ingemarsson upp och
sa att förbundsstyrelsen yrkar på
att möjligheten att i undantagsfall
kunna servera alkohol tas bort
helt. Medlemmarnas pengar ska
aldrig gå till att betala alkohol.
Uttalandet möttes av jubel och
applåder, rapporterar Kommun-
als medlemstidning Kommunal-
arbetaren.

ULRICA AMBJÖRN

FOTO: TORKEL EDENBORG

BILDEN

Bunge Jump. 800 NSF-scouters samlades till förbundsläger
i gotländska Bunge i juli. Stämningen var på topp när Hedvig
Holgersson, Hummelstad scoutkår, tände lägerbålselden.

KOMMENTAREN

Ta med sommaren in i hösten

Jag älskar sommaren. De varma sommarkvällarna när man sitter vid vattnet och tittar på solnedgången. Solstrålarna som speglas i vattenytan. Färgerna. Med ens är det som att något saktas ner, och allt det vardagliga känns obetydligt, futtigt. Man är bara där, som en del av något större. Och fast stora frågor tornar upp sig, försöker man inte lösa dem, och när

man slutar försöka tvinga fram något så kommer det paradoxalt nog svar. Någonstans inifrån.

På ett sätt är livet väldigt enkelt. Om vi möter andra med öppenhet, så öppnar de sig. Om vi möter oss själva med nyfikenhet och utan att

döma, så kan vi se oss själva som vi är. Först då vågar vi. Och det är först när vi vågar se oss själva som vi är, som vi på riktigt kan möta andra.

Det upphör aldrig att fascinera mig hur fantastiskt det är att vi människor faktiskt kan möta varandra. Den här magin som uppstår när vi vågar kliva in i det okända – när vi vågar skapa saker tillsammans.

När vi är närvarande så kan vi lyckas överrumpla perfektionismen och kraven. Vi kan för ett ögonblick på riktigt möta oss själva. Och då kan vi lyckas se det där som annars undkommer oss: vilka vi är. Vad vi vill. Vad som är viktigt i livet.

Den varma känslan vill jag ta med mig in i hösten. För visst finns naturen och solnedgångarna även när kylan kryper fram. Och kanske behöver vi då de här stunderna extra mycket. De stunderna som visar oss att trots allt så är livet ganska oförutsägbart. Absurt ibland, fantastiskt ibland. Men alltid, alltid värt det.

NATHALIE C. ANDERSSON

FOTO: EVA EKERÖTH

ANDT-strategin får hård kritik: Oprecis och saknar mål

Regeringens nya ANDT-strategi fick hård kritik vid ett panelsamtal i Almedalen.

FOTO: ULRICA AMBJÖRN

Otydlig och för allmänt hållen säger kritikerna. Strategin saknar mål om att sänka totalkonsumtionen och att skydda barnen.

ANDT Förväntningarna på den nya ANDT-strategin (alkohol, narkotika, dopning och tobak) var stora. Därför blev besvikelsen så mycket större när regeringen presenterade sitt förslag. "Saknar substans" och "en klar försämring jämfört med tidigare", var några av omdömena.

Vid en paneldiskussion, arrangerad av Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN, under Almedalsveckan kom det fram att kritiken kvarstår.

– Svagheter i strategin blev tydliga. Den är oprecis och saknar mål om sänkt totalkonsumtion och hur man ska skydda barnen. Det är bra att man har som mål att minska medicinska och sociala skadeverkningar av alkohol, men man talar ju inte om hur man ska få dem att minska, säger Gunborg Brännström, som representerade Alkoholpolitiskt forum i panelen.

Även CAN:s direktör Håkan Leifman är kritisk: – Strategin är för vag, för oprecis, för allmänt hållen. Den är mer en folkhälsostrategi än en ANDT-strategi.

Folkhälsominister Gabriel Wikström svarade

att tanken är att strategin inte ska vara för detaljerad. Han sade också att målet att minska totalkonsumtionen kvarstår.

Gunborg Brännström ifrågasätter att så mycket är underförstått.

– Tillgångsbegränsning, som vi vet fungerar, sägs det inte ett ord om. Enligt Gabriel Wikström behöver det inte sägas, precis som när det gäller målet att sänka totalkonsumtionen.

Men hur ska man veta det? Extra märkligt blir det ju när man i samma strategi kan ha mål både för konsumtion och pris när det gäller tobak, säger hon.

Emma Henriksson (KD), ordförande i Riksdagens socialutskott, uttryckte oro för att målet att barnen ska skyddas tagits bort.

Johan Carlson, generaldirektör för Folkhälsomyndigheten, är däremot positiv till strategin.

– Vi är ganska nöjda. Som samordnande myndighet får vi till uppgift att ta fram och följa upp handlingsplaner. Jag tror vi kan få till en större tydlighet, säger han.

Även Socialstyrelsens representant i panelen, Beatrice Hopstadius, uttalade sig positivt. Från lokalt håll uttrycktes dock oro inför framtiden.

– Vi som arbetar lokalt kan inte nöja oss med kunskapssammanställningar, vi behöver konkreta råd, sade en i publiken.

FOTO: EVA EKERÖTH

Gunborg Brännström.

ULRICA AMBJÖRN
EVA EKERÖTH

Hetaste nyktra hängen i stan

Varje fredag kommer närmare 100 ungdomar för att hänga på nyktra mötesplatsen i Jonsered.

RÖRELSE Sebastian Brands tyckte att det saknades en nykter mötesplats för unga i Jonsered. Alltså startade han en.

Han fick låna idrottshallen på fredagskvällar och sedan två år fullkomligt väller det in ungdomar i åldrarna 12–14 år som vill spela spel, lyssna på musik, spela basket, fika och bara hänga.

– Det har blivit väldigt populärt. Alla vill komma hit och vi har ofta hundra barn här på fredagarna. Vi är stolta över att vi lockar både tjejer och killar. Alla ska känna sig trygga och välkomna, oavsett läggning eller kön, säger han.

Sebastian Brands berättar att många av dem som kommer är de elever han själv haft på fritids. Det var så det började. Ett tjugotal hakade på, eftersom de redan har byggt upp en relation via fritids, och i deras kölvatten har

Sebastian Brands är stolt över hetaste hängen.

FOTO: PRIVAT

fler och fler kommit. Nu är den nyktra verksamheten i Jonsered hetast i stan.

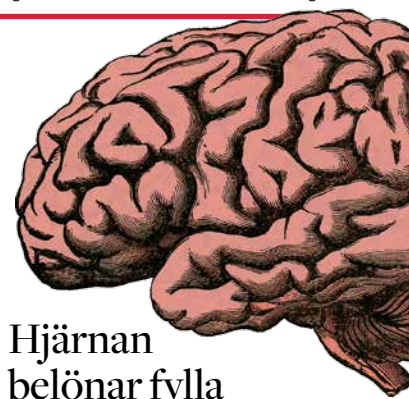
– Jag är jättestolt över att vi lyckats göra detta tillsammans med ungdomarna och att det har blivit så lyckat. Att vi valde fredagskvällar är för att det är den kvällen då vi verkligen behövs. Just nu är det jag och en lärarkollega som jobbar här, men vi försö-

ker för föräldrar att engagera sig också, säger Sebastian Brands.

Förra året tilldelades han Partille kommuns barnkonventionspris för att han arbetar för barnens bästa.

– Det känns hedrande. Men utan alla ungdomar hade verksamheten inte blivit så bra. Detta är väldigt stimulerande och roligt!

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Hjärnan belönar fylla

ALKOHOL Amerikanska forskare har upptäckt att en krets som förbinder två olika delar i hjärnan skapar en "belöningsloop" som får människor att fortsätta dricka. Det skriver Mail Online.

När en person börjar dricka uppstår en positiv förstärkning i form av en belöningsloop. Ju mer personen dricker ju starkare blir belöningen.

Enligt forskarna kan upptäckten öppna möjligheter att utveckla läkemedel som bryter loopen och minskar effekten.

EVA EKEROTH

NBV största studieförbundet i Kramfors

RÖRELSE I år förväntas NBV, Nykterhetsrörelsens bildningsförbund, bli Sveriges fjärde största studieförbund med bortåt 60 000 cirkeldeltagare. Men på några orter är NBV faktiskt det största studieförbundet, bland annat i Kramfors.

– Anledningen att vi har så många cirkeldeltagare är att vi är breda i vårt utbud, och att vi ger bra service till dem som startar cirklar, säger Eva Tänneryd på NBV i Kramfors.

På senare tid har antalet cirklar för asylsökande ökat. Det handlar förstås om svenskundervisning, men också om kulturarrangemang, internationella caféer, Valborgsfirande och mer informella mötesplatser, där svenskar och asylsökande kan lära känna varandra.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Våra gårdar låter unga ta över biografer

Bio Nio: för unga, av unga.

RÖRELSE I höst planerar Våra Gårdar att dra i gång ungdoms-satsningen Bio Nio – av unga, för unga. Tanken är att locka fler unga till de mindre biograferna och låta dem uppleva film på egna villkor

och i egen regi.

Rent konkret handlar Bio Nio om att ge ungdomar som är knutna till Våra gårdars biografer chansen att skapa en alldeles egen bioupplevelse en fredags-

kväll i månaden klockan 21. De får ta över och ta fullt ansvar. Tanken är att skapa intresse för film och bio. Alla är välkomna, miljön är trygg och alkoholfri.

– Det kan handla om att bestämma vilken film som ska visas, utifrån våra valbara filmer, och att sköta hela visningen från ax till limpa, det vill säga att hålla i själva visningen, biljettförsäljning och försäljning av snacks och dryck. Det är de unga som bestämmer, säger Lars Gillegård, biografkonsulent på Våra gårdar.

Målet är att få ihop 10–15 biografier som medverkar i ett första skede, innan projektet lanseras bredare under hösten.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

FOTO: NATALIE C. ANDERSSON

Utmana alkoholnormen viktigast för yngre

Att jobba politiskt för ett nyktrare samhälle är IOGT-NTO:s viktigaste fråga enligt medlemmarna. De som är under 50 år tycker att det är allra viktigast att utmana alkoholnormen.

ALKOHOL Vid kongressen i juni 2015 togs beslut om att tre frågor ska prioriteras i IOGT-NTO:s arbete: att vara en modern traditionell folkrörelse som erbjuder nykter gemenskap, att utmana alkoholnormen, och att driva en politik för ett nyktrare samhälle.

En färsk undersökning, som genomförts av undersökningsföretaget Markör på uppdrag av

Accent, visar att 37 procent av de tillfrågade tycker att den viktigaste uppgiften är att driva en politik för ett nyktrare samhälle. 29 procent tycker att "utmana alkoholnormen" är den viktigaste

Johnny Mostacero.

frågan. 18 procent tycker att det är viktigast att IOGT-NTO erbjuder nykter gemenskap. Förbundsordföranden Johnny Mostacero är inte överraskad av resultatet. – Det bekräftar den bild jag

har av IOGT-NTO. Det ligger i vårt DNA att jobba alkoholpolitiskt och det finns ett stort engagemang för det, kommenterar han.

Att utmana alkoholnormen kommer som nummer två glädjer honom:

– Jag tror att den frågan kommer att ge oss stora framgångar, och jag kommer att bära den med mig genom hela mitt ordförandeskap. Det är en fråga som är lätt att prata om utan att någon hamnar i försvarsställning.

Att stödet för att utmana alkoholnormen är ännu starkare i medlemsgruppen som inte fyllt 50 – där närapå varannan medlem, 44 procent, anser att det är IOGT-NTO:s viktigaste fråga – förvånar inte Johnny Mostacero.

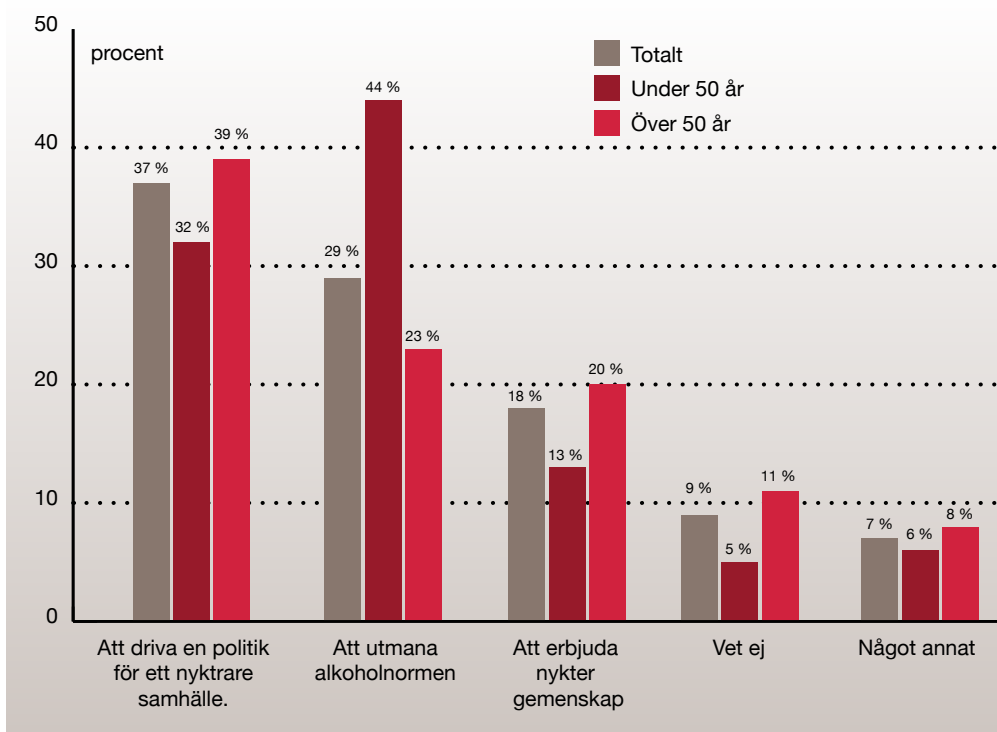
– Det är den grupp som rör sig ute i de miljöerna där det förekommer alkohol och där man blir mest ifrågasatt när man inte dricker, säger han.

Han tillägger att det är en medlemsgrupp som kan driva på och göra störst avtryck:

– Där har vi medlemmar som verkligen är beredda att trycka på och utmana normen, vilket är mycket glädjande. Vi kan hålla på och prata alkoholnormen med varandra till vi dör utan att det påverkar någonting. Men vi måste prata med dem som dricker om vi ska förändra normen.

Att erbjuda nykter gemenskap kommer på tredje plats, 18 procent

Vilken av IOGT-NTO:s prioriterade frågor tycker du är viktigast?

Läs mer om att vara fånge i alkoholnormen på nästa uppslag.

ILLUSTRATION: EMMA HANQUIST

tycker att det är den viktigaste frågan. Och stödet är lägre bland de som är under 50 år – 13 procent – än bland äldre medlemmar – 20 procent. Johnny Mostacero tror att det kan bero på att föreningsformerna förändrats under åren, och att behoven sett olika ut för olika generationer.

– Vi vet ju att det finns ett behov av sammanhang där man slipper bli ifrågasatt i sin nykterhet. Men resultatet är tankeväckande när det gäller frågan om hur människor vill organisera sig. För IOGT-NTO är det en viktig fråga att utveckla engagemangsformerna, säger han.

En del i arbetet med alkoholnormen handlar om att utforska vilka andra normer som påverkar i IOGT-NTO. Fikanormen är det första Johnny Mostacero nämner.

– Kaffenormen är stark. Det är otänkbart att ha ett möte utan att servera kaffe.

Det sägs att det är högstatus att vara IOGT-NTO-medlem i tredje generationen. Är det en norm som påverkar?

– Jag tror att det har förändrats, det har tillkommit nya medlemsgrupper, exempelvis kamratstödet och somaliska föreningar, som har bidragit till det.

– Men det är kanske inte alltid så lätt att komma in som ny medlem ute i vårt föreningsliv. Det finns en förväntan att man alltid ska komma, på alla möten, och inte bara någon gång ibland. Men engagemanget måste byggas på lust och inte på plikt: "Kom när du kan och gå när du vill."

ULRICA AMBJÖRN

Om undersökningen: Undersökningen gjordes per telefon under maj-juni 2016, och totalt intervjuades ett statistiskt urval på 246 medlemmar i IOGT-NTO.

Kraftigt, torrt och smakrikt

Di Di Di Di Di MYCKET PRISVÄRT

Smakrikt, strävt, kärvt, rödvinsliknande aromer. Påminner om blåbär, eneträ, svarta vinbär. Lång smak.

Svarta Vinbär - Aronia

Nyanserad mörk frukt, kryddighet, friska toner av granskott och känsla av fat. 0,5% Alk.

Systembolaget nr. 1923. Pris - 69 kr 75cl

ROOMI
consciously grown

info@roomi.se www.roomi.se

FAST I ALK NORMEN

Att utmana alkoholnormen är en av IOGT-NTO:s högst prioriterade frågor. Nära en tredjedel av medlemmarna, 29 procent, tycker till och med att det är den viktigaste frågan. Men **vad är alkoholnormen**, och hur bryter man den?

TEXT **EVA EKEROTH**

ILLUSTRATION **EMMA HANQUIST**

OHOL-

Nittonåriga Lisa Karlsson blev en nyhet när hon gick ut med att hon firade sin student nykter. För det fick hon sedan kritik och kommentarer om att hon inte tagit studenten "på riktigt", för "alkohol hör till när det är fest. Den som inte vill dricka är en präktig träkmåns som förstör festen."

Vare sig citaten är uttalade, som i Lisa Karlssons fall, eller bara ligger i luften, så är det lätt att förstå att pressen på den som inte vill dricka är stor. Vem vill förstöra festen? Det är precis det som normer handlar om – förväntningar på hur vi ska bete oss. Ofta är vi inte ens medvetna om dem.

En färsk undersökning som genomförts av undersökningsföretaget Markör på uppdrag av Accent visar att 29 procent av medlemmarna tycker att "utmana alkoholnormen" är den viktigaste frågan som IOGT-NTO driver. Bland medlemmar under 50 år tycker 44 procent att det är den viktigaste

FOTO: IQ

Magnus Jägerskog.

frågan, jämfört med 23 procent av dem som är över 50 år.*

Magnus Jägerskog var vd för IQ 2011–2016. IQ är Systembolagets dotterbolag med uppdrag att "Bidra till en smartare syn på alkohol som leder till att alkoholens skadeverkningar minskar". För honom har det blivit allt tydligare att det finns en förväntan att man i olika sammanhang bör dricka alkohol.

– Det är en röd

tråd i de undersökningar vi gjort på IQ, och i samtal om dessa frågor. Så snart någon väljer att inte dricka får man frågor och måste förklara sig. Det gäller oavsett om man inte vill dricka vid ett tillfälle, inte alls eller inte mer än en viss mängd, säger han.

Under de fem år Magnus Jägerskog har arbetat på IQ har attityderna förändrats tycker han.

– Jag tycker mig se två förändringar kring alkohol och de går åt olika håll. Den första är att det inte alls är lika självklart att man ska dricka sig berusad i olika sammanhang. Färre tycker att det är okej att man blir berusad på en jobbfest till exempel. Där går attityderna i mer restriktiv riktning.

Den andra trenden går i motsatt riktning.

– Alkohol finns med vid fler och fler tillfällen. Det upplevs inte som någon stor sak, men det betyder att förväntan på

"Satsa på de yngre! IOGT-NTO:s framtid ligger inte i att försöka omvända äldre generationer."

MAGNUS JÄGERSKOG

att dricka alkohol uppstår i fler sammanhang. Serveringstillstånden blir också allt fler, och alkohol syns mer och mer i vardagen i form av reklam och redaktionell text. Gårdagens fika har blivit dagens glas rött, säger han.

Av undersökningar som IQ gjort framgår att var fjärde person har druckit för att passa in i sociala sammanhang och var femte har gjort det för att passa in i jobb-sammanhang.

Vad är viktigast för att åstadkomma en förändring av alkohollnormen?

– Att få människor att reflektera och att få upp frågan på bordet. Att inte vifta med pekpinningar, utan ställa frågorna och ställa saker på sin spets. Omtanke är ledordet i allt vi gör – och kunskap. Man ska inte raljera, utan stå på den enskildes sida. Människor måste ges möjlighet att tänka själva, säger han.

Han påpekar att normer kan förändras på andra sätt också.

– Tänk på vad rökförbudet på restauranger gjort med våra normer. Allt behöver inte handla om kommunikation och eftertanke, säger han och påpekar att det också är viktigt att fortsätta jobba mot föräldrar för att senarelägga alkoholdebuten.

Så vad ska IOGT-NTO göra?

– Att adressera frågor publikt är ett sätt, ett annat är att ta fram konkreta kunskapsunderlag, anser Magnus Jägerskog.

Han tycker inte att IOGT-NTO ska använda samma koncept som IQ.

– Det finns en stark förväntan på vad IOGT-NTO ska tycka. Det är både en styrka och en svaghet. Men omtanke-perspektivet är bra att ha med sig. Förklara varför IOGT-NTO har de ståndpunkter som man har, berätta och beskriva varför man gör som man gör är bra. Det är annars en risk att IOGT-NTO uppfattas som den pekpinneorganisation man faktiskt inte är.

Att lyfta fram positiva exempel och goda förebilder tror han är en annan framkomlig väg.

– Satsa på de yngre! IOGT-NTO:s framtid ligger inte i att försöka omvända äldre

generationer. Sedan har IOGT-NTO en viktig uppgift i alkoholpolitiska sammanhang, att lyfta fram och belysa fakta och fortsätta ta fram rapporter. Det är viktigt för beslutsfattare att ha underlag att luta sig mot, säger han.

En grupp som länge arbetat med att blottlägga normer och med normkritik i de frågor de driver är homo- och bisexuella, transpersoner och queera.

– I hbtq-världen har man tacklat heteronormativt språk genom att ta tillbaka orden. Queer och böj har från början varit skällsord som grupperna börjat använda om sig själva och på så sätt definerat om ordens innebörd, säger Emele Mire Åsell, föreläsare om normkritik, engagerad i hbtq-frågor sedan tio år och numera också politisk sekreterare i Ungdomens nykterhetsförbund, UNF.

Att som nykterist säga att man ska gå ut och ta en öl kan vara ett sådant exempel –och att då strunta i att påpeka att den är alkoholfri.

– Normkritikens grundsten är att uppmärksamma normer för att sedan ändra och bredda dem. Att säga "alkoholfritt alternativ" är inte normkritiskt. I stället börjar man att använda ordet "drink" och sedan specificera med alkoholdrink eller alkoholfri drink. Eller kanske vända normen upp och ner för att få folk att tänka: "Vill du ha en öl eller en alkohol-öl?"

Mire Åsell.

6 SÄTT ATT UTMANA NORMEN

- Sluta att använda ordet "alkoholfria alternativ". Det finns drycker med alkohol och utan och **ingen ska ta för givet** vad du vill dricka.
- Våga "**vara besvärlig**" och fråga efter annat än vatten – om vatten inte är det du helst vill ha.
- Om du får frågan varför du inte dricker **så ta i stället upp** diskussionen om varför det är så att den som inte dricker måste motivera sitt val.
- Bjud in folk som vanligen dricker alkohol till **en helnykter fest**. För många kan det vara första gången.
- **Protestera** mot planer på att servera alkohol i sammanhang där det absolut inte hör hemma, som på skolans fester där barn deltar.
- Visa på de **positiva sidorna** med att vara nykter hellre än att påpeka avigsidor med att dricka.

Trots många likheter är alkohollnormen och heteronormen inte helt jämförbara.

– Vissa normbrott är alltid synliga, som till exempel fysiska funktionsvariationer eller att pussa sin samkönade partner. Det är på gott och ont. Det kan ju vara jobbigt att alltid vara synlig, men varje gång det syns blir det också en påminnelse för andra om att normen behöver breddas för att alla ska få vara med. Att gå ut och ta en alkoholfri öl syns inte. Det ser ut som om man stöder den vanliga normen.

Å andra sidan måste man ha rätt att välja sina strider.

– Att aktivt manifesteras det annorlunda gör att folk måste tänka efter, men vid en viss tidpunkt måste man också sluta med det. Vi vill ju att det ska vara självklart i stället för konstigt. Man frågar sig ständigt: Hur synliga måste vi vara? Kan vi inte bara få vara? ■

** Undersökningen gjordes per telefon under maj-juni 2016, och totalt intervjuades 246 medlemmar i IOGT-NTO. Läs mer om resultatet på sid 12.*

IOGT-NTO SATSAR PÅ ATT BRYTA ALKOHOLNORMEN

IOGT-NTO har egentligen alltid jobbat med alkoholnormen, men nu sätter vi ord på det. Det säger **Linda Engström**, kommunikations- och påverkanschef på IOGT-NTO.

TEXT **EVA EKEROTH** ILLUSTRATION **EMMA HANQUIST**

På kongressen i Lund 2015 antog IOGT-NTO en ny strategi där arbetet med alkoholnormen är ett av tre strategiområden. Linda Engström är chef för den avdelning som ska hålla i det praktiska arbetet på förbunds nivå.

Som exempel på aktiviteter för att bryta alkoholnormen nämner Linda Engström Vit jul och Almedalsdrinken.

– Båda pågick redan innan vi formulerade alkoholnormen i våra strategiska dokument, men ändå är det precis vad det handlar om. Sedan har vi till exempel nykter cruising i Orsa, klubb Sobeer och tusentals andra lokala exempel, säger hon.

Satsningen på Vit jul ökar också.

– Både Vit jul och Almedalsdrinken kommer även i fortsättningen att vara viktiga delar i alkoholnormsarbetet, säger hon.

En annan viktig del i arbetet är att visa på hur alkoholpolitik hänger ihop med alkoholnormen och hur industrin försöker påverka.

– Vi vill visa hur hela kedjan hänger ihop. Industrin vill att vi ska dricka mer. För att få oss att göra det använder de sig av olika marknadsföringsmetoder som påverkar alkoholkonsumtionen. Utifrån det behöver vi en stark och tydlig alkoholpolitik, säger hon.

"Industrin vill att vi ska dricka mer."

LINDA ENGSTRÖM

"Alla i vår organisation vet inte vad alkoholnormen är."

LINDA ENGSTRÖM

Alkoholnormen kommer också att bli ett inslag i värvningen framöver.

– Det är ett bra sätt att starta en konversation och något som alla har en relation till, säger hon.

Hon påpekar också att det inte alltid handlar om att bryta en norm.

– Många av våra nya medlemmar som kommer från till exempel Somalia har ingen alkoholnorm. Då handlar det i stället om hur man ska hantera att de numera bor i ett land med en så stark alkoholnorm som vi har i Sverige. Många föräldrar med somalisk bakgrund är oroliga för hur deras barn ska klara att stå emot den svenska normen, säger hon.

Enligt Linda Engström ska arbetet mot alkoholnormen börja med att höja kunskapen i den egna organisationen.

– Alla i vår organisation vet inte vad alkoholnormen är. Därför har vi tagit fram ett studiematerial, Normalia, säger hon.

En annan del i att höja kunskapen är att se hur det ser ut hos IOGT-NTO.

– Vi måste börja med att titta på våra egna normer. Det går inte att prata om alkoholnormen, och hur den stänger ute dem som inte vill dricka, om vi sedan själva har exkluderande normer i organisationen. Vi måste titta på vad som belönas och vad som styr, säger hon.

Hon nämner några exempel på normer som kan behöva granskas:

– Det kan vara att man förutsätter att alla vill dricka alkoholfri öl eller alkoholfria drinkar, att alla vet hur föreningsverksamhet bedrivs, hur man ska vara som medlem, hur många generationer man måste ha varit nykter i för att räknas, eller normen att dricka kaffe, säger hon. ■

Har du märkt av alkoholnormen?

NICK RICHNAU, HUDDINGE:

– Alkoholen har fått stort genomslag i vårt samhälle. Jag skulle önska att det inte var en norm att dricka. Inte så att jag vill hindra någon från att göra det, men det borde vara lika okej att någon väljer alkoholfritt som att vissa gillar Cola och andra föredrar Fanta.

PHILIP BARNARD, MALMÖ:

– Sedan högstadiet har jag känt att det finns en stark alkoholnorm. Våra gamla svenska traditioner, som midsommarfirande, Valborg och andra helger, har förvandlats till att handla om att dricka alkohol. Det känns väldigt fel att tvinga på människor droger. Första gången man dricker är det oftast på grund av gruppträff. Då har man tagit första steget in i normen.

EMILIA GRAHN, KÄVLINGE:

– Ibland märker jag av att det är norm att dricka, på midsommar till exempel. Oftast undviker jag att dricka alkohol och det brukar inte vara något problem.

ANETTE TAUBE, LUND:

– I Lund dricker man väldigt mycket. Normen här är helt sjuk. Unga tjejer med fina balklänningar vinglar omkring med flaska i handen. När jag jobbade på en statlig myndighet var det fri bar på personalfesterna, men om man ville ha en läsk eller mineralvatten fick man betala.

TEXT EVA EKEROTH

FOTO NATHALIE C. ANDERSSON

7

**SAKER ATT LÄRA AV
KAMPEN MOT TOBAK**

Will not affect your throat

Annons från 1939 för Craven A cigaretter som visar en glamorös brunett med tagline "Will not affect your throat" (Kommer inte att påverka ditt svalg). I dag vet vi bättre.

På 60-talet ansågs rökning vara bra för hälsan – något som tobaksindustrin länge försökte hålla fast vid. I dag är rökfritt närmast en självklarhet.

TEXT EVA EKEROTH

Dagsläget för tobak vs alkohol

- Allt bruk av tobak ses i dag som missbruk, och Sverige antog i år målet om ett tobaksfritt Sverige 2025. För alkohol innehåller regeringens nya ANDT-strategi inte några mål om sänkning av alkoholkonsumtionen och inte ens nykterhetsrörelsen har ett helt alkoholfritt samhälle som mål.
- EU, som varit ett stort stöd i tobakspreventionen, visar inget större intresse för åtgärder som kan minska alkoholskadorna. Inom EU finns allt för många stora alkoholproducenter för att unionen ska våga engagera sig på samma sätt.
- Medan tobaksreklamen har förbjudits har alkoholreklam blivit tillåten i Sverige.
- På tobakspaketen finns sedan länge varningstexter. Flera organisationer i Europa, inte minst Eurocare, har kämpat länge utan framgång för att få varningstexter på alkoholförpackningar.

Visst finns det likheter mellan tobaksmotståndarnas kamp för rökfrihet och nykterhetsrörelsens kamp mot alkoholens allt större inflytande. Här är sju saker som nykterhetsrörelsen kan lära sig av tobaksmotståndarna.

1 Blottlägg alkoholindustrins metoder

Synliggör industrins metoder. Folk gillar inte att bli lurade av kommersiella intressen. Visa hur industrin marknadsför alkohol till unga och till utvecklingsländer, och hur industrin försöker påverka alkoholpolitiken.

2 Säg hallå – det är farligt!

Lyft fram hälsoriskerna med alkohol, till exempel dess roll i uppkomsten av cancer. IOGT-NTO:s och Svenska Läkaresällskapets gemensamma rapporter som lyfter olika sidor av alkoholens skadeverkningar är ett bra exempel. Debattartiklar, seminarier, kampanjer är andra sätt.

3 Visa hur alkohol påverkar andra

Visa på effekterna för omgivningen. Både närstående, arbetskamrater och samhället i stort påverkas. Alkoholen kostar enorma summor varje år, pengar som skulle kunna användas till annat. Statistik och personliga berättelser kan användas för att öka förståelsen.

4 Bannlys alkoholindustrin

Bjud inte in industrin till alkoholpolitiska samtal. Låt dem sköta sitt.

Alkoholindustrins uppgift är att producera, importera och sälja alkohol – inte att förebygga alkoholskador. Det arbetet sköts bäst av andra.

5 Samarbeta mera – inte minst internationellt

Samverka med andra, även utanför Sveriges gränser. Om myndigheter, politiker, frivilligorganisationer, media och forskning drar åt samma håll blir det resultat. Förändring sker inte i vakuum.

6 Arbeta för strategidokument

Tobaksmotståndarna har haft stor nytta av EU och tobakskonventionen som legitimerat deras arbete. En alkoholkonvention kan tyckas vara långt borta, men en alkoholpolicy gemensam för EU, och en tydlig svensk ANDT-strategi skulle vara en bit på vägen. Stötta politiker på alla nivåer som är villiga att jobba med frågan.

7 Slåss för alkoholfria miljöer

Ifrågasätt om alkoholen behöver vara närvarande i alla sammanhang. Det måste finnas ställen där människor slipper alkohol. Ta strid för de alkoholfria miljöerna. ■

MATIAS VÄG

UT UR

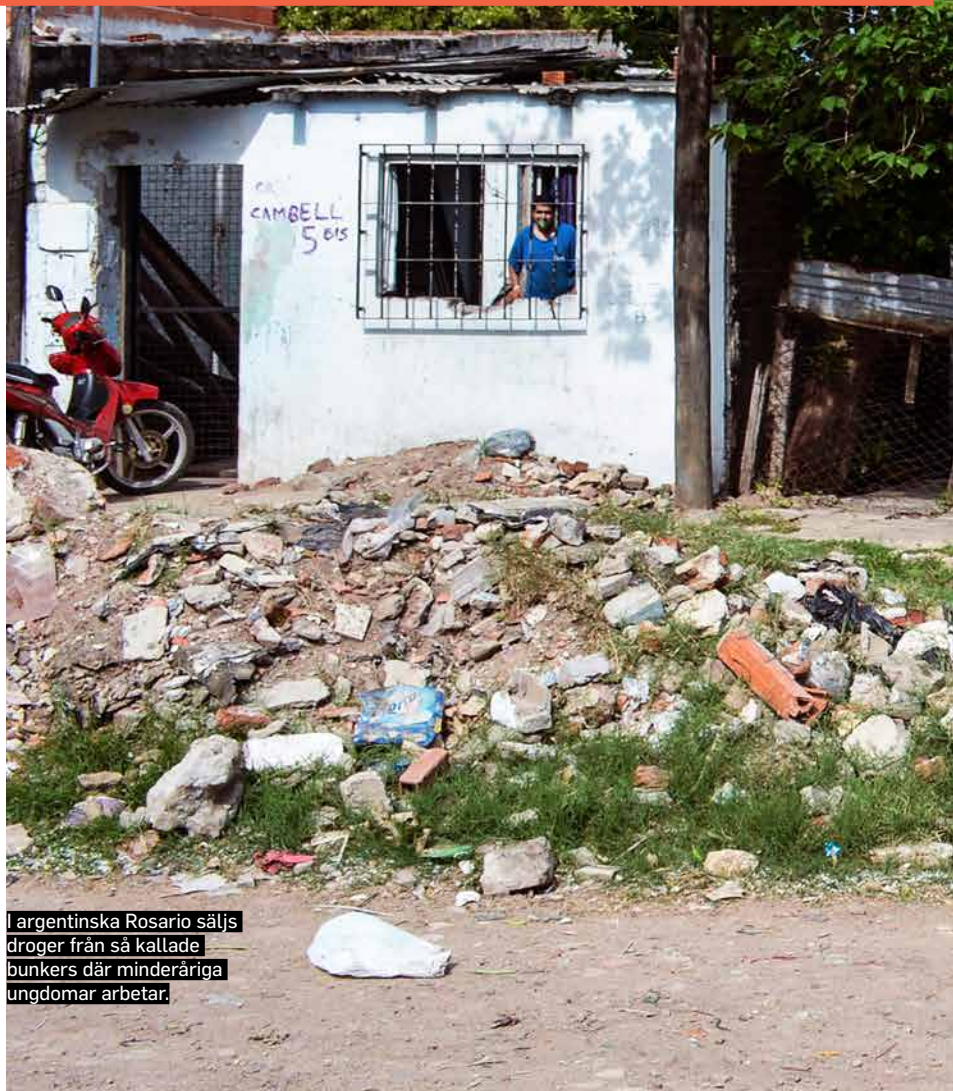
KNARKKIOSKEN

I Argentinas tredje största stad Rosario har **drogkriget dödat hundratals ungdomar.**

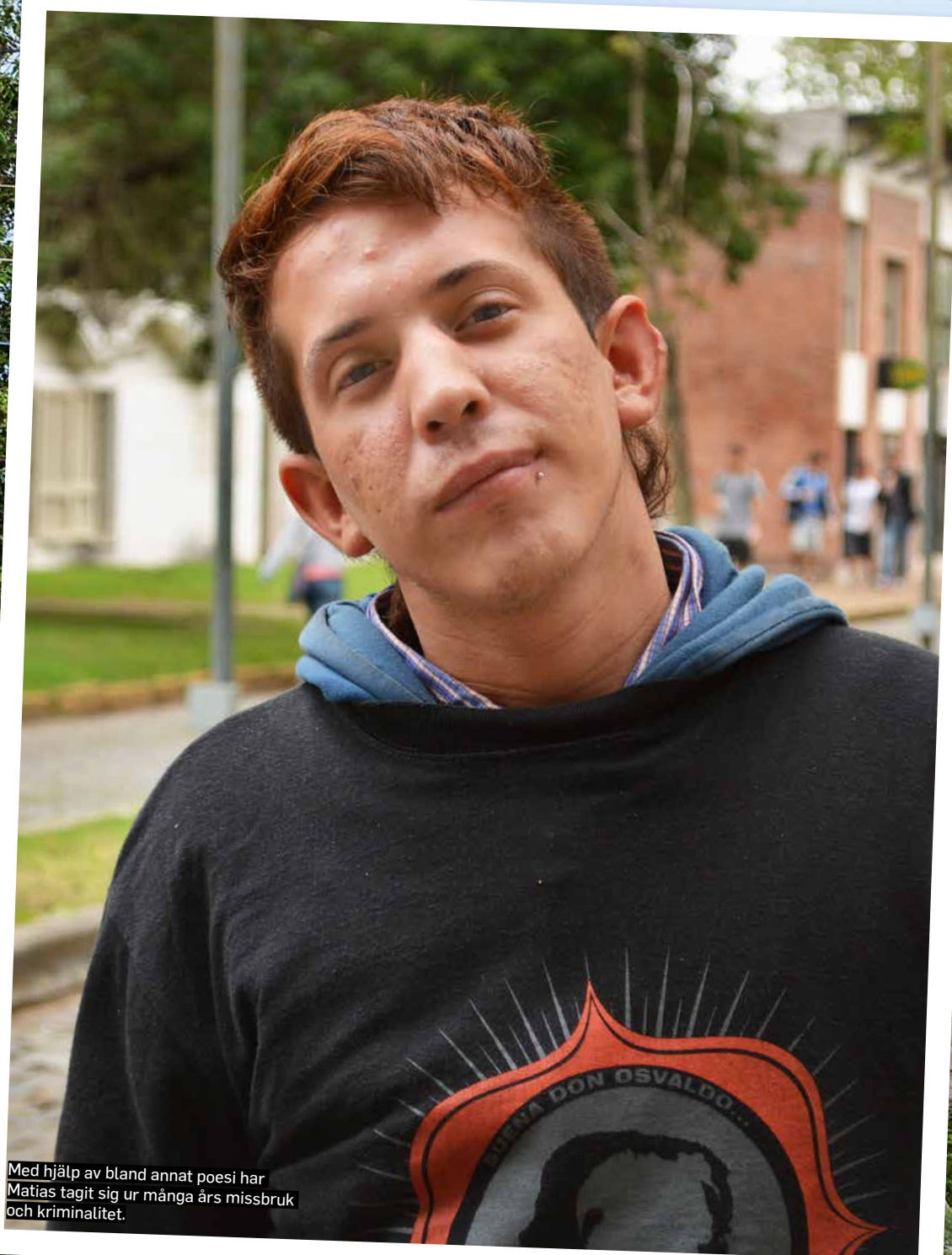
Många av dem har jobbat i droggängens knarkkiosker. Accent träffade Matias, som lyckats ta sig därifrån.

TEXT EMMA LARSSON FOTO DIEGO STOCCO

"Jag kommer att dö när jag är 21, det har jag klart för mig...". Orden kommer från en 16-årig *soldadito*, intervjuad i journalisten och politikern Carlos de Frades bok *Ciudad Blanca Cronica Negra* om Rosarios droghistoria. Att hinna fylla 30 är en lyx i vissa av Rosarios bostadsområden. De senaste åren har dödsstatistiken i Rosario varit fyra gånger högre än genomsnittet i Argentina. Ungdomar mellan 15 och 25 år utgör en stor del av offren.

I argentinska Rosario säljs droger från så kallade bunkers där minderåriga ungdomar arbetar.

Med hjälp av bland annat poesi har Matias tagit sig ur många års missbruk och kriminalitet.

Flera gånger har militärpolisen i Argentina försökt utradera Rosarios knarkkiosker men försäljningen fortsätter.

I ett av Rosarios hamnkvarter La Sexta träffar Accent 23-åriga Matias. Han är uppvuxen i området, ett typiskt arbetar-klassområde med inslag av kåkstad. Här hamnar många ungdomar på gatan och här hittar knarkgängen sina "soldaditos" (små soldater), som fungerar som de kriminella ligornas springpojkar.

– Min pappa dog när jag var sju år, min mamma var inte särskilt närvarande, och min mormor ville inte erkänna min existens, berättar Matias.

När Matias var tolv år började han hänga på gatan och samtidigt ta droger. La Sexta var ett av de områden där droggängen etablerade sig och med åren började knarkkiosker, så kallade bunkers, att dyka upp. Inlåsta, med ett vapen tillhands, säljer unga tonåringar droger genom en gallerförsedd lucka. I en av knarkkioskerna arbetade Matias under en tid som tonåring. För honom var det ett alternativ till att leva på gatan.

– Jag passade perfekt i deras profil. De fokuserar målinriktat på hitta ungdomar som är i den situation jag var i då, säger Matias.

Arbetspassen i bunkern var vanligtvis 24 timmar långa.

"Min pappa dog när jag var sju år, min mamma var inte särskilt närvarande, och min mormor ville inte erkänna min existens."

MATIAS

– Under den tiden kunde man inte gå någonstans, man var inlåst. Det fanns ingen toalett, men en hink, berättar Matias.

Lönen för ett 24-timmarsspass var 400 pesos (cirka 300 kronor) och några påsar droger, oftast marijuana. Matias berättar att många av ungdomarna som jobbar i knarkkioskerna är drogberoende redan när de börjar, men att arbetet förvärrar beroendet. Själv missbrukade Matias tabletter och kokain.

– Allt du tjänar går till droger. På så vis behöver de aldrig betala någon lön. De betalar dig i droger, och det är snarare så att du är skyldig dem pengar till slut.

Matias vill helst inte prata så mycket om vilka "de" är, eller om den relation

han hade till sina arbetsgivare.

I bunkern träffade Matias sin före detta flickvän och mamman till hans son.

– Vi brukade sova över på golvet i bunkern.

Men en dag fick han nog och bestämde sig för att försöka få med sig flickvännen och lämna bunkern.

– Min tjej sa att hon föredrog att vara i bunkern framför att vara ute på gatan. Att bunkern var säkrare, och det kan jag förstå, säger han.

Med att vara ute på gatan menar Matias att försörja sig genom rån, ett alternativ som han till slut valde i stället för att jobba för droggängen. Samtidigt blev flickvännen gravid.

Knarkkriget dödar Rosarios ungdomar. Statistiken är fyra gånger så hög som i resten av Argentina.

Drogmaffian inriktar sig på ungdomar i utsatta områden.

De minderåriga som arbetar för drogaffian kallas för "soldaditos", små soldater.

– Hon bestämde sig för barnets skull för att sluta med droger.

Men Matias fortsatte med drogerna. Han brukade gå in på universitetsområdet i Rosario, som ligger nära det område där han vuxit upp, och stjäla från studenterna för att ha råd med sitt missbruk. Inom honom fanns också en önskan att bli en del av den världen, berättar han.

En dag blev Matias till slut tagen av polisen och dömdes till tre månaders fängelse.

– Det var när min son hälsade på mig i fängelset som jag kände att så här borde det inte vara. Och då bad jag till Gud att han skulle hjälpa mig. Det var en jobbig period – för jag var tvungen att bestämma mig.

För att fördriva tiden i fängelset började Matias läsa. En författare som han fastnade särskilt för var den tysk-amerikanske poeten och författaren Charles Bukowski (1920–1994), känd för sin råbarkade och direkta stil och som inte väjde för att närgånget berätta om det hårda vardagliga livet för fattiga och marginaliserade amerikaner.

– Det var ett naket språk som jag tillta-

lades mycket av. Och det inspirerade mig till att börja skriva poesi, säger Matias.

När han kom ut ur fängelset sökte han upp författar-workshops för unga i ett närbeläget område och i dag ger han själv workshops i skrivande på Rosarios ungdomsfängelse. Han läser också in gymnasiet och har även gett ut två diktsamlingar. Skrivandet har blivit Matias sätt att engagera sig, och en av hans dikter handlar just om den roll som knarkkioskerna spelar i Rosario.

– Jag stötte på en pojke, inte mer än ett barn, som skulle köpa droger i en bunker. Han bad mig om pengar för att det skulle räcka till en påse knark och vi började prata. Jag berättade för honom att jag börjat skriva poesi och han frågade mig om en dikt, jag var tvungen att läsa den högt för honom eftersom han inte kunde läsa. Jag blev så arg över situationen att jag skrev dikten "La poesia del bunker", Bunker-poesi.

Matias är kritisk till staten och menar att det inte finns mycket hjälp att få från myndigheterna.

– Det finns gott om politisk aktivism i min stad, men få som verkligen gör något. Få som verkligen vill hjälpa ungdomar som är beroende av droger, säger han. ■

La poesia del bunker

"Bunker, bunker, los pibes no saben mas que decir bunker, si apareces en una esquina, te dicen bunker, que los pibes aprendan algo mas de la vida, que aprendan expresarse, que aprendan leer, que el gobierno deje de meter drogas en mi barrio, que mi gente de exprese sin decir bunker."

Bunker-poesi

"Bunker bunker, ungdomarna vet ingenting annat än att säga ordet bunker. Du dyker

upp i ett hörn och de säger bunker. Ungdomarna måste lära sig något annat i livet, att uttrycka sig, att läsa. Regeringen måste få stopp på drogerna i mitt område så att ungdomarna kan uttrycka sig utan att säga bunker".

Matias

En av anledningarna till varför droghandel vuxit sig stark i Rosario är att staden har en av Argentinas viktigaste hamnar.

SOCIAL RÖRELSE TAR UPP KAMPEN

Kriminella ligor har ostörda kunnat etablerat sina knarkkiosker i Rosarios fattiga områden. Medan den argentinska staten vänt ryggen åt problemen är det sociala rörelser som har reagerat och försökt ta ansvar. **En av dem är Ciudad Futura.**

TEXT **EMMA LARSSON** FOTO **DIEGO STOCCO**

Den politiska rörelsen Ciudad Futura driver egna skolor i utsatta områden, så kallade Bachilleratos populares.

Våren 2013, när dödsskjutningarna uppgick till flera stycken under en enda vecka, började Argentinas medier fråga sig varför Rosario hade förvandlats till något som liknade en mexikansk gränsstad. Man började också prata om det utbredda fenomenet med så kallade "bunkers", en slags knarkkiosker, som man aldrig hade sett på något annat håll i världen. Här säljs droger genom en gallerförsedd lucka av ungdomar. De kallas för soldaditos, små soldater, för att de är de kriminella ligornas spring-

pojkar. De väljs för sin ringa ålder, helst ska de vara under 16 år, för att inte vara straffmyndiga. Arbetsspansen är i regel runt 20 timmar. Med ett vapen, eventuellt lite mat, men ingenstans att uträtta sina behov, blir de inlåsta. Uppskattningsvis finns det runt 350 soldaditos i Rosarios marginaliserade områden, men ingen vet säkert.

Polisen kände till knarkkioskernas existens, men tittade åt ett annat håll. Och det tog ett bra tag innan myndighe-

Fakta. Droghandeln från Argentina

Enligt FN:s organisation mot droger och kriminalitet är Argentina det främsta exportlandet av kokain till Europa. Att Rosario blivit ett nav i droghandeln beror bland annat på att staden har en stor hamn, och på en utbredd korruption inom polisväsendet. Argentinarerna är, tillsammans med spanjorerna, de som konsumerar mest kokain i världen.

"Polisen i Rosario är sedan årtionden korrupt."

JUAN MONTEVERDE

terna reagerade. Under ett par insatser 2014 och 2015 satte den argentinska staten in militärpolis i ett tjugotal bostadsområden i Rosario.

Insatser som enligt Juan Monteverde, politiker och ledare för rörelsen Ciudad Futura, Framtidens stad, inte var särskilt framgångsrika.

– Droggången är smarta, slår man omkull bunkers dyker de upp nya på andra ställen. Det är inte svårare än så, säger han och tillägger att det helt enkelt inte legat i politikernas intresse att helhjärtat ta tag i frågan:

– Polisen i Rosario är sedan årtionden korrupt och korruptionen sträcker sig ännu högre upp i leden. Det är den strukturen som är en av anledningarna till att droghandeln kunnat få ett sådant starkt fäste i Rosario.

Juan Monteverde talar också om en politisk utveckling som pågått under flera år. Medan regeringen Kirchner under 2000-talet hade utökat den sociala politiken i Argentina gick Rosario åt motsatt håll.

– Avsaknaden av utjämningspolitik har gjort att klyftorna mellan fattiga och rika har ökat, och våra kåkstäder har vuxit. Ungdomar i de här områdena är väldigt utsatta, säger han.

2012 stiftades en lag i provinsen Santa Fe, där Rosario ligger, som syftade till att bekämpa droghandeln. I lagen finns föreskrifter om bland annat rehabiliteringscentrum för drogberoende. Men enligt Carlos de Frade, politiker och journalist, har inte något av de sociala projekt som planerades genomförts.

– Fokus ligger i stället på flera poliser och fler vapen. Men det är vardagen för ungdomarna som är det mest akuta. Vad de behöver är alternativ – utbildning, fritidsintressen... lagen är en stor lögn. Våra ungdomar fortsätter att ta droger och dödandet fortsätter.

Medan staten vänt ryggen åt proble-

Juan Monteverde, ledare för Ciudad Futura, är numera invald i kommunfullmäktige i Rosario.

men är det sociala rörelser som har reagerat och försökt ta ansvar. En av dessa är Ciudad Futura som med tiden också har utvecklats till ett politiskt parti. Vid det senaste valet, hösten 2015, fick Ciudad Futura in tre ledamöter i kommunens politiska ledning. Ett bevis för att många är trötta på den höga kriminaliteten i Rosario, och inte tror på de lösningar som den traditionella politiken erbjuder.

– Vårt motto är att vi i dag skapar den stad vi vill ha imorgon. På det viset bevisar vi för samhället att det går att göra skillnad, säger ledaren Juan Monteverde.

Ciudad Futura driver bland annat flera skolor i marginaliserade områden i Rosario, så kallade "bachileratos populares", en alternativ gymnasieskola vars grundfilosofi är att eleven ska vara delaktig.

– Med vår politik vill vi visa att en annan väg är möjlig, att samma ungdomar som kan handla med droger, bära vapen, döda eller bli dödade, kan gå ut gymnasiet och gå vidare till universitetsstudier. Vi vill visa att ingen föds kriminell och att de kan komma ur drogberoende. Vi hjälper inte bara dessa ungdomar utan också hela samhället.

På Ciudad Futuras skolor arbetar både utbildade lärare och volontärer. Organi-

Carlos de Frade har skrivit flera böcker om Rosarios droghistoria.

sationen är platt och eleverna är med och bestämmer.

– Många som kommer till oss har tidigare hoppat av skolan, det är väldigt vanligt att de inte går klart gymnasiet, säger Maria Eugenia Roche, som hjälper till på en av skolorna i området La Tablada.

– Våra elever kommer alla från svåra bakgrunder och har kontakt med drogtrafiken, den påverkar dem på olika sätt. Det kan vara via familjemedlemmar eller vänner, eller att de själva varit involverade i droghandeln.

Fakta. Rosario

Rosario är Argentinas tredje största stad med nästan 1 miljon invånare. Den ligger 30 mil nordväst om Buenos Aires intill Sydamerikas nästa längsta flod, Paraná. Rosario har en av landets viktigaste hamnar som exporterar en stor del av Argentinas största exportvara, soja. Rosario är bland annat känd som fotbollsspelaren Messis och revolutionären Che Guevaras födelsestad.

Den största utmaningen är att få ungdomarna att överhuvudtaget komma till skolan varje dag.

– Det finns olika problem som distraherar dem. Dyker de inte upp går vi hem till dem för att se vad som har hänt.

Maria Eugenia berättar att eleverna i Ciudad Futuras skolor hittar hopp inför framtiden och att det är förklaringen till att många också lyckas ta studenten.

– Hos oss får de nya perspektiv. I stället för att tänka att "det kommer alltid att vara så här där jag kommer ifrån, det finns inga andra alternativ än att vara involverad i droghandeln eller något annat kriminellt", tänker de "jag kan göra något annat, jag kan söka ett vanligt jobb och läsa på universitetet".

Eleven Guillermo Coria, 17 år, går näst sista terminen berättar varför skolan är annorlunda.

– Det är bra att studera här, vi får mycket stöd och lärarna förklarar bättre. En del av eleverna har barn och de kan ta med dem hit där de kan leka lugnt. Här känner vi oss trygga.

Han berättar att skolan hjälpt honom att hålla sig ifrån droger.

– Det här bostadsområdet är komplice-

På Ciudad Futuras skolor får ungdomar nya perspektiv.

"Vi vill visa att ingen föds kriminell och att de kan komma ur drogberoende."

MARIA EUGENIA ROCHE

rat. Skottlossning, droger och rån hör till vardagen.

I slutet av 2015 tog Mauricio Macri över presidentposten i Argentina. Ett av hans viktigaste vallöften var att ta itu med droghandeln. Ökade anslag till säkerhet och fler poliser har varit på dagordningen. Något som både Juan Monteverde och Carlos de Frade är skeptiska till.

– Vad vi har sett är att satsningar på ökad säkerhet bara leder till att fler vapen kommer i omlopp. I vissa områden är det lättare att få tag på ett vapen än en fotboll, menar Carlos de Frade. ■

MONOPOL

1

Alkoholskatter – mest effektivt

Den mest effektiva åtgärden för att begränsa alkoholskadorna är att hålla priset uppe. Alkoholskatt är det bästa instrumentet. Det är en enkel och kostnadseffektiv metod.

Ett annat sätt att hålla uppe priserna är minimipriser per gram alkohol. Det påverkar dock endast priset på den billigaste alkoholen och de som dricker den, i första hand högkonsumenter.

En annan anledning till att prioritera skatter framför minimipriser är att inkomsterna hamnar hos staten. Med minimipriser stannar vinsten hos dem som säljer, trots att staten får ta kostnaderna.

EFFEKTIVA INSATSER

Alkoholskador är ett av våra största hälsoproblem, förenat med enorma kostnader och mycket lidande. Enligt en rapport från OECD 2015 är kostnaderna så stora att **även dyra åtgärder betalar sig.**

TEXT EVA EKEROTH ILLUSTRATION MAGNUS FREDRIKSEN

2

Monopol – näst bäst

Efter höga skatter kommer statligt monopol på alkoholförsäljning som god tvåa i effektivitet. Att hålla vinstintressen borta har god effekt. Då finns inget intresse att försöka locka kunden att köpa mer. Statliga monopol har dessutom visat sig hålla nere antalet butiker, något som också har en preventiv effekt.

3

Åldersgränser – viss effekt

Åldersgränser har viss effekt på skadorna under förutsättning att de efterlevs.

4

Öppettider – begränsar tillgången

Även begränsning av öppettiderna begränsar tillgången och därmed konsumtionen och skadorna.

5

Serveringstillstånd – påverkar positivt

Att inte vem som helst får servera alkohol när som helst, påverkar alkoholskadorna. I Sverige måste den som är ansvarig för alkoholservningen på en krog gå i genom ett skriftligt prov för att visa att hen har koll på alkohollagen. Dessutom kan man nekas tillstånd om antalet barer, restauranger och krogar anses bli för många i området.

6

Ansvarsfull alkoholservning – minskade våldet

Innebär att restaurangpersonal utbildas i alkohollagen och får praktisk träning i att neka att servera underåriga eller överförskadade. En utvärdering från Stockholm visade att våldet minskade i den del av staden där man genomförde utbildningen. Annars är effekten begränsad.

7

Rattfyllerilag – minskar olyckorna

En fungerande rattfyllerilagstiftning, med låg tillåten promillehalt och där efterlevnaden kontrolleras med slumpvisa utandningskontroller har visat sig minska olyckorna i trafiken.

8

Reklambegränsning – påverkar främst unga

Nyare forskning visar att framförallt unga påverkas av alkoholreklam, särskilt på internet. Ett förbud skulle alltså sannolikt påverka ungdomars konsumtion och skador.

9

Varningstexter – tveksam effekt

Någon effekt på alkoholskador av varningstexter på förpackningar har man inte kunnat visa. Det är å andra sidan ett enkelt sätt att nå samtliga konsumenter och medvetenheten om problemen har visat sig öka. På tobakspaketerna haft effekt vilket kan tyda på att utformning och storlek har betydelse.

På senare tid har det också kommit studier som visat på viss effekt på inköpsbeslutet. I Tyskland har man till exempel sett att information om åldersgränser på alkoholflaskor fick 17 procent av ungdomarna som tänkt köpa att avstå.

10

Lokalt förebyggande arbete – alla måste delta

Insatser i lokalsamhället där olika aktörer agerar gemensamt för att minska tillgången kan minska alkoholkonsumtionen bland unga. Det kräver dock att alla är med.

Projekt eller program som riktar in sig på att minska efterfrågan visar ingen effekt. Det gör inte heller skol- eller föräldraprogram. I några fall har de till och med haft motsatt effekt. ■

Kjell-Olof Feldt om beroendet

"JAG DÖVADE RÄDSLAN MED ALKOHOL"

Förra våren beslutade sig före detta finansministern Kjell-Olof Feldt för att **ta tag i sitt alkoholberoende**. Nu har han och hustrun Birgitta von Otter skrivit en personlig bok om resan mot ett nyktrare liv.

TEXT **MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN** FOTO **JONAS ERIKSSON**

Det var när Kjell-Olof Feldt en dag för tre år sedan fick veta att hustrun hade varit hos en alkoholterapeut för att försöka uttröna om han var alkoholist eller inte, som insikten slog till med full kraft; Om Birgitta tog sig tid att uppsöka en alkoholterapeut måste hon tycka att han hade problem med spriten.

Kjell-Olof Feldt blev rädd, eftersom han förstod att hans alkoholberoende var ett hot mot äktenskapet. Men förnekelsen var stark. Han var 81 år gammal och tyckte egentligen inte att det var någon vits med att sluta dricka så här sent i livet. Han gillade sin starksprit och sitt vin, och tog sin första drink redan vid lunch. På kvällarna varvade han ner med ett stadigt whiskyglas i handen. Men att Birgitta var orolig bekymrade honom och fick honom

Fakta. Kjell-Olof Feldt

Ålder: 85 år.

Familj: Birgitta von Otter, tre vuxna barn från tidigare äktenskap.

Bor: Nacka utanför Stockholm.

Gör: Före detta handelsminister, ekonomi- och budgetminister, finansminister i S-regeringar.

Fakta. Birgitta von Otter

Ålder: 77 år.

Familj: Kjell-Olof Feldt, tre vuxna barn från tidigare äktenskap.

Bor: Nacka utanför Stockholm.

Gör: Författare, journalist och debattör.

att börja fundera på att ta tag i beroendet.

Det skulle dock komma att dröja ytterligare några år innan han verkligen kom till skott.

När Accent kommer för en intervju bjuder Birgitta von Otter på hemgjord flädersaft i försommarvärmen, under bordet dåsar Västgötaskpetsarna Alex och Ruben. I sekelskiftesvillan med sin lummiga trädgård och områdets kanske vackraste syrenhäckar har paret bott i 46 år. Här har de upplevt både fest och vardag. En vardag som för Kjell-Olof Feldts del – på ålderns höst – bokstavligen fylldes med alkohol.

Kjell-Olof Feldt berättar att han alltid har tyckt om att dricka. Under åren som finansminister drack han gärna när han

"Kvällstid tenderar
ångesten att öka, så
jag tog sömntabletter
och drack tills jag inte
orkade grubbla mer."

KJELL-OLOF FELDT

var ledig. Däremot höll han sig helnykter när han arbetade. Hans ansvar sträckte sig över hela dygnet och han kunde inte kosta på sig att vakna bakfull och oförmögen att ta ett beslut eller snabbt rycka ut när tjänsten kallade.

Men han konstaterar att han på 80-talet märkte att han nog drack lite mer än andra.

– Alkoholen var naturligtvis närvarande, framför allt vid sociala sammankomster, middagar och fester och för mig var det viktigt att dricka. Jag tyckte och tycker fortfarande att det är gott och både jag och Birgitta är intresserade av viner.

– Under senare delen av mitt politiska liv kunde jag ibland varva ner med drinkar på kvällen. Men jag kan inte skylla mitt alkoholberoende på politiken, säger han.

Efter att han lämnat politiken på 90-talet skrev Kjell-Olof Feldt flera böcker och satt i olika styrelser, däribland som styrelseordförande för Vin & Sprit. Men att hans privata intresse för alkohol skulle ha påverkat honom när han fattade beslut om alkoholfrågor förnekar han.

– Nej, aldrig. Jag har inte låtit mitt drickande påverka några politiska beslut, säger han kort.

2001 drabbades Kjell-Olof Feldt av prostatacancer. Diagnosen skrämde honom så pass att han flydde till flaskan. Drogen tog över hans känsloliv och han drack för att lugna djävulen i sin hjärna, inte för att bli uppsluppen och rolig.

– Jag dödade rädslan med alkohol och började fyllna till efter middagen. Kvällstid tenderar ångesten att öka, så jag

tog sömntabletter och drack tills jag inte orkade grubbla mer. Livets jävligheter slätas över av alkohol, så är det. Min oro för att cancer var obotlig överskuggade allt, säger Kjell-Olof Feldt, som fortsatte med kvällsdrinkarna även efter att han fick beskedet att cancer inte var spridd.

Det tog ändå tre år innan läkarna kunde säga att han var fri från cancer.

Birgitta von Otter visste att maken

drack, men insåg inte vilka mängder han hällde i sig på kvällarna, trots att hon ofta upplevde att han blev ”slirig” och tråkig eller att stubinen blev kortare. Hon gick då och la sig tidigt. Vad maken sysslade med i sin ensamhet visste hon inte – eller ville inte veta. Kjell-Olof Feldt blev irriterad om hon räknade drinkarna, så det försökte hon sluta med. Och varför skulle hon förresten räkna dem? Hur mycket han drack var hans ensak, enligt deras tysta överenskommelse att inte lägga sig i och tjata på varandra.

– Han är en vuxen människa och får ta sina egna beslut. Men jag kände lukten av alkohol i hans arbetsrum och det var bland annat av den anledningen som jag valde att gå till en alkoholterapeut för att fråga om råd, säger hon.

Hösten 2012 hade Kjell-Olof Feldt börjat ta sin första drink kring lunch, ett, ibland två glas vodka. Han såg mycket fram emot den där dricken. Men det var inte av glädje han drack, utan för att dämpa abstinensbesvären. Sedan fortsatte han att dricka under eftermiddagen och kvällen.

Samtidigt började han smussa med flaskorna, för att dölja för hustrun och för sig själv hur mycket han drack. Han höll sig med flera olika sorters sprit och tog lite från de olika flaskorna, så att det inte skulle märkas så mycket att mängden minskade.

Birgitta von Otter nickar under makens

berättelse. Hennes bild av makens drickande är dock inte helt samstämmig med hans, särskilt inte gällande sociala sammanhang. Där han uppfattade sig som spirituellt, roligt och smart, såg hon en verbalt aggressiv man som ibland kunde köra över alla med sina monologer. Ingen fick en syl i vädret förutom Kjell-Olof Feldt. Ibland trodde hon att han var arg – på henne framför allt – när han reste sig och bröt upp efter en trevlig middag. I boken beskriver Birgitta von Otter hur hon, som medberoende alkoholisthustru, försökte släta över makens beteende genom att vänligt småpratande försöka dröja sig kvar ännu en stund hos vårdparet för att rädda stämningen och situationen. Men enligt Kjell-Olof Feldt var han helt enkelt trött och ville åka hem.

– Vi bråkade mycket under de här åren och jag upplevde ofta att Kjell-Olof var lättirriterad och vresig, särskilt på morgnarna. Men han var aldrig fysiskt våldsam, säger Birgitta von Otter.

Kjell-Olof Feldt håller med om att humöret blev allt sämre.

– Vresigheten kom sig väl av att jag hade supit kvällen innan. Och att jag var så sugen på den där första drinken kring lunch handlade om abstinens. Jag behövde en återställare. Men det begrep jag inte då.

Birgitta von Otter berättar att maken, året innan han tog tag i drickandet, hade dålig balans och inte längre kunde promenera i skogen med hundarna. Han snubblade och hade svårt att röra sig i terrängen. Men just då tänkte hon inte att det berodde på alkoholberoendet, utan på en naturlig åldrandeprocess där orken och balansen försämrades gradvis. Att hans problem inte berodde på Parkinson visste han, efter att ha utretts för sjukdomen.

Men till slut fick även Kjell-Olof Feldt nog. En dag i mitten av mars 2015 berättade han för sin fru att han avsåg uppsöka en alkoholklinik för att få hjälp att kontrollera sitt drickande. Han hamnade hos en alkoholläkare på Landstingets mottagning för alkohol och hälsa i Mörby, som tyckte att han skulle trappa ner sitt drickande successivt, snarare än sluta helt. Detta för att undvika abstinens. Men Kjell-Olof Feldt höll inte med.

– Jag kände att jag behövde sluta helt under en period, för att sedan långsamt trappa upp drickandet till en nivå där jag hade kontroll och också klarade att avstå om jag så önskade. Som det hade blivit hade drogen makten över mig, inte tvärtom. Det ville jag ändra på, säger Kjell-Olof

"Jag kände lukten av alkohol i hans arbetsrum."

BIRGITTA VON OTTER

Feldt, som redan när han beslutade sig för att ta tag i sitt beroende visste att han antagligen ville fortsätta att dricka.

Att bli helnykterist var inget alternativ i hans värld.

– Min styvfar var nykter alkoholist efter att ha supit bort sitt företag, och en dystrare och mer tragisk människa får man leta efter. Det enda han längtade efter var att supa. Till sist tog han sitt liv. Så min personliga upplevelse av nyktra alkoholister är minst sagt negativ, säger Kjell-Olof Feldt.

Den sista mars 2015 satte han korken i flaskan och dagen därpå påbörjades experimentet att ta kontroll över alkoholen. Redan då pratade han och hustrun löst om att skriva en bok om processen, där de själva fick sätta ord på sina upplevelser och tankar i växelvisa kapitel. Det skulle bli lite som terapi, ett sätt att dokumentera allt de gick igenom och ett sätt att dela med sig av sina erfarenheter.

Och här sitter de nu i sin trädgård och deras bok, *Vägen ut – En loggbok om alkoholism och medberoende* (Albert Bonniers Förlag), ligger rykande färsk på bokhan-

delsdiskarna. Boken bär bådas röster, där de växelvis bidrar med sina egna bilder av skeenden och händelser före, under och efter.

Kjell-Olof Feldt har i dag halverat sin alkoholkonsumtion – från motsvarande 50 glas vin i veckan till cirka 25 glas. Men han medger att det ibland händer att han överskrider sin "kvot". Å andra sidan händer det också att han dricker betydligt mindre eller inte alls. Ibland väljer han att fylla sitt glas med vatten, han dricker sällan sprit före klockan 16 och lyckas ofta låta bli whiskyn efter middagen.

– Vi tar en dag i taget, det finns inga garantier. Men i dag känner jag att jag har tagit kommandot över mitt drickande. Jag kan själv välja om jag vill dricka eller inte och det var det jag ville uppnå. Spriten styr inte längre mitt liv. Men visst är jag fortfarande alkoholberoende och visst dricker jag mer än genomsnittet. Fast jag mår bättre nu, säger Kjell-Olof Feldt och tittar på sin fru.

Hon har flyttat sig från skuggan och ut i solen. Säger att hon fryser, värmen till trots. Hon nickar stilla mot maken.

– Ja, jag upplever en stor skillnad från tidigare. Numera är stämningen vänligare mellan oss, du är inte så där vresig och sur längre. Och dina balansproblem är som bortblåsta. Nu tar vi gärna långa skogspromenader. Du kan skriva för hand också, fingrarna darrar inte längre, säger hon.

Kjell-Olof Feldt är nöjd över att han inte gav upp när det var som motigast. När han under sin helnyktra period fick svåra abstinensbesvär i form av spasmer, sprängande huvudvärk och högt blodtryck kämpade han envist på. Han såg hustrun ta ett glas vin medan hon lagade mat, så som hon brukar göra, men stod emot frestelsen att dricka själv, trots att han oavbrutet tänkte på sprit. Han hittade olika strategier för att genomleva de vita veckorna. Bland annat kunde han fylla ett whiskyglas med bubbelvatten, själva rörelsen med glaset som förs mot munnen fungerade som ett substitut.

Någon tanke på att själv avstå alkohol av solidaritetsskäl eller rensa hemmet från flaskor hade inte Birgitta von Otter. Inte heller Kjell-Olof Feldt hade några synpunkter på att hustrun fortsatte att dricka vin under hans vita veckor. Vardagen fortsatte ungefär som innan, med skillnaden att bara en av makarna nu drack alkohol.

Efter sex veckors helnykterhet tyckte

"Det finns inga garantier. Men i dag känner jag att jag har tagit kommandot över mitt drickande."

KJELL-OLF FELDT

Kjell-Olof Feldt att det var dags att sätta sig själv på prov: skulle han klara av att dricka måttligt? De korkade upp en flaska vin.

– Jag tyckte att den smakade konstigt, vilket var en överraskning. En granne kom förbi och fick också smaka. Så det blev inte ens en halv flaska för mig, säger Kjell-Olof Feldt.

Successivt trappade han sedan upp drickandet till den nivå han ligger på nu.

Han dricker i stort sett varje dag, men säger att han håller koll på tiderna och mängden alkohol.

På frågan om han inte skulle vilja dricka mindre skakar han på huvudet.

– Nej, det tror jag inte. Alkohol motiverar mig. Jag tycker om att dricka vin till maten och alkoholen ingår i vår dagliga livsföring. Den ger en guldkant på tillvaron som jag inte vill vara utan, säger han. ■

MYCKET SVÅRT ATT DRICKA MÅTTLIGT

Är det möjligt för den som varit beroende att kontrollera sitt drickande, eller är det så att den personen aldrig mer kan dricka en droppe alkohol? Accent har frågat två alkoholforskare.

Arne Gerdner är professor i socialt arbete vid Jönköpings universitet:

"Det är inte omöjligt, men mycket svårt. Forskning

visar att man i vissa fall kan återgå till ett kontrollerat drickande, men i så fall efter många års helnykterhet. Då pratar vi om tjugo år. Det sociala nätverket är också en viktig faktor för att man ska lyckas. Till och med AA (Anonyma Alkoholister) medger fenomenet, men också att det är oerhört svårt och få som klarar det.

För dem med lättare beroenden anser jag att man, i vissa fall, kan träna sig till ett måttligt drickande. Men det är värre för dem med svåra beroenden. Då är total avhållsamhet den bästa och säkraste vägen att gå."

Sven Andréasson är professor i socialmedicin vid Karolinska Institutet och överläkare på alkoholmotagningen Riddargatan 1:

"Den som har ett lättare beroende kan lära sig att dricka måttligt och hålla fast vid det. Men svårigheten kan vara att stanna där. Det blir lätt ett sluttande plan med ett ökat drickande. Den som har ett uttalat beroende bör sluta att dricka helt. Då rekommenderar vi inte att bara trappa ner på drickandet.

Men jag vill betona att det beror helt på vem det handlar om. Det är inte alltid mängden alkohol som avgör om en person har ett beroende, utan det är beteendet och förhållningssättet till alkohol. De flesta mår dock bra av att börja med en helnykter period. Efter det är det lättare att lägga sig på en mer måttfull nivå.

Insatserna bör alltid individanpassas utifrån ålder och andra faktorer. Som äldre är man sårbarare för alkohol: livskvaliteten blir betydligt bättre av att dricka mindre. Den som har ett gott socialt nätverk och stöd från sin omgivning har generellt bättre förutsättningar att gå från en hög alkoholkonsumtion till en lägre."

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Junisar på ÄVENTYRLIGT RIKSLÄGER

I juni arrangerade Junis ett riksläger för första gången på 14 år. **Drygt 150 barn och 60 ledare** från hela Sverige samlades i småländska Rydaholm för att delta i tornerspel, sova i tält och spana efter skurkar.

TEXT OCH FOTO **LINA MATTEBO**

Lägrets tema var "Ett äventyr i historien".

– Åh nej, jag klippte fel! säger Julia Pettersson Söderlund och tittar bekymrat på mjölkpaketet hon håller i.

– Allt går att laga med silvertjej, tröstar ledaren Victoria Carlsén, och snart kan Julia jobba vidare på sitt periskop.

– Periskopen är till för att vi till exempel ska kunna titta runt ett hörn, berättar Daniel Berhane.

De är med i aktivitetsgruppen "Deck-

arna" och fick nyss reda på att de måste hitta en viktig film om valfusk som har försvunnit, men som enligt uppgift ska finnas på området. Nu får de lära sig chiffer i fall det kommer hemliga ledtrådar framöver, och göra periskop så att de kan spana i smyg på de skummisar som också letar efter väskan. Alla i gruppen har också fått välja sitt agentnamn.

– Det skulle börja på samma bokstav som vårt riktiga namn och innehålla siff-

ror, berättar Julia Pettersson Söderlund, som valde agentnamnet Junkyard 054.

En bit därifrån, på en udde, sitter bröderna Alvin och Leo Samuelsson med fötterna i varsin plasthink och viftar lite med tårna. De testar på fotbad á la medeltiden tillsammans med de andra i gruppen "Relaxarna".

– Tidigare fick vi gnugga in armarna med blöt sand för att de skulle bli lena,

Ina-Viola Berg från Halmstad tycker att det var roligt att göra periskop med gruppen Deckarna.

Torner spelen innehåller flera olika grenar för de olika lagen, som att ta sig fram så snabbt som möjligt med benen hopbundna, att kasta en blöt svamp till varandra utan att tappa den och att fånga ringar och sedan göra ett så långt ord som möjligt med bokstäverna på ringarna. Hästarna är såklart med överallt!

Lägerledarna Jennie Rydén
och Thea Konradsson.

"Jag träffade min vän
Alexander på kongressen
förra sommaren, och nu
såg vi chansen att ses igen"

ALVIN SAMUELSSON

berättar deras kompis Ibrahim Radhissou.

Ingen av dem valde egentligen Relax-arna som sitt första val, men nu trivs de ganska bra.

– Timjan gör att det luktar gott, säger Leo Samuelsson, och tittar ner på sina fötter som badar i saltvatten och kryddor.

De har åkt från Söderhamn och Östhammar i Gävleborg för att komma till lägret. Åtta timmar tog det för dem att ta sig till Rydaholm.

– Det var väldigt jobbigt att sitta still så länge och att inte ha något att göra, säger Leo Samuelsson.

Trion gillar att vara på just ett riksläger.

– Jag träffade min vän Alexander på

kongressen förra sommaren, och nu såg vi chansen att ses igen, eftersom han bor i Halland, berättar Alvin Samuelsson.

Förmiddagsaktiviteterna är slut och killarna konstaterar att deras fötter är lite lenare än de andras. Och Julia Pettersson Söderlund och Daniel Berhane har blivit experter på att spana i smyg. Solen bryter plötsligt fram genom molnen, och eftersom lägerplatsen ligger precis vid en sjö passar många på att bada och paddla kanot under lunchpausen.

Junis har haft riksläger förr, men det är 14 år sen sist. Att det blev av just nu beror på att det kom in flera motioner om det på kongressen förra sommaren.

Inför tornerspelet gör
alla lag sin flagga fin.

Lägerchefen
Lina Jacobsson.

Daniel Berhane, med agentnamnet Daniel 210, och Elias Welander, med agentnamnet Erik Källström 211, testar sitt nya periskop.

"Barnen är mycket mer carefree och glada och har roliga åsikter."

JENNIE RYDÉN

– Det känns väldigt roligt att det kom så många och från alla delar av Sverige, säger rikslägrrets lägerchef Lina Jacobsson, och räknar upp alla platser deltagarna kommer från, från Västerbotten i norr till Skåne i söder.

Det är ungefär 150 deltagare och 60 ledare på plats. Beslutet på kongressen gällde ett riksläger, men kanske kan det bli fler.

– Vi visste inte hur många som skulle vilja komma, men det verkar ju finnas ett intresse för att köra igen, konstaterar Lina Jacobsson.

För att få alla deltagare ner till Småland har det körts rikslägerbussar genom hela Sverige. Allra längst reste Mira Dannefrid och Max Marklund – ända från Skellefteå. De åkte 16.30 på lördagen och kom fram till lägerplatsen ett dygn senare.

– Det var jobbigt att sitta still så länge, säger Max, så det var roligt att komma fram.

Men både han och ledaren Mira Dannefrid tycker absolut att det var värt den långa resan.

– Det var längesen förra riksläget, så jag ville passa på när det var igen. Och här

får jag träffa folk som är lika engagerade och som vill påverka precis som jag, säger Mira Dannefrid.

Temat på lägret är historien – antiken, medeltiden och pirater har var sin dag. I dag under medeltiden är lägerledarna Jennie Rydén och Thea Konradsson från Växjö utklädda till munk och nunna.

– Jag är teaterbarn sen jag var liten, sedan blev jag värvad till teaterledare och därefter till ledare för allt annat i Junis också, förklarar Thea Konradsson hur hon hamnade här, och skrattar.

– Junis sommarläger är årets höjdpunkt. När vi börjar planera det lever jag upp. Jag är så rastlös så jag behöver sysselsätta mig för att må bra. Och det här känns ju givande för andra också, inte bara för mig själv. Det är fint att kunna dela med sig, fortsätter hon.

Jennie Rydén håller med:

– Det är så kul med alla barn, jag gillar att vara med dem. Vi vuxna har så mycket tråkigheter att prata om, men barnen är mycket mer carefree och glada och har roliga åsikter. Jag pluggar till lärare nu, så jag kommer jobba med barn hela livet. ■

Vad är det bästa med att vara på läger?

AMIR ABRARI, STOCKHOLM:

– Att få nya kompisar och leka alla roliga lekar. Det är ganska stor skillnad på att vara på riksläger mot ett vanligt läger. Det är fler barn här och man kan träffa barn från andra städer. Det är väldigt bra tycker jag!

MARIA HAGMAN, ARDALA:

– Att träffa gamla kompisar och göra nya bekanskskaper. Här på riksläget är det kul att se hur andra gör läger. Och det är roligt med historietemat, eftersom jag gillade julkalendern.

LINDA KANGOGO, RISSNE:

– Att träffa nya personer. Det här är första gången jag är på läger men jag tror att jag vill åka igen!

FREDRIK SCHÖNSTRÖM, ESLÖV:

– Att se barnens glada miner och att de får komma ut i naturen utanför tv-spelsvärlden. Och att jag själv får komma ut i Sveriges vackra natur, det är avkopplande.

ELLEN OLSSON, ARDALA:

– Man får lära känna andra man inte har träffat förut. Och göra roliga saker, som att paddla kanot.

HALLÅ DÄR!

Karin Wahlberg

Aktuell med självbiografiska
Cancerland tur och retur (W&W)

Din nya bok är ingen deckare, utan en bok om personliga erfarenheter. Varför skrev du den?

– För ett och ett halvt år sedan fick jag diagnosen rektalcancer och livet ställdes på ända.

Eftersom jag själv är läkare har jag större kunskap och insikt än andra om sjukdomar, vilket både var bra och dåligt. Jag visste vad det kunde innebära. En kollega såg till att jag snabbt undersöktes och på så vis fick jag min diagnos i tid. Cancern hade inte hunnit sprida sig. Jag kände att jag ville skriva om den här livsomvälvande resan in i cancerland. Rektalcancer är en av de vanligaste cancerformerna, men vi talar inte gärna om den. Att prata om tarmens och magens funktioner är tabu.

Hur upplevde du vården?

– Jag fick tyvärr stöta på för att få komma på undersökning. Det är en annan anledning till att jag vill uppmärksamma den här sjukdomen, symptomen bagatelliseras ibland. Men om man har blod i avföringen ska man absolut utredas. När jag väl fått min diagnos gick allt fort och efter operationen var jag mest orolig för att få stomi. Men det slapp jag, liksom kemoterapi. Jag hade tur, det gick bra.

På vilket sätt har sjukdomen förändrat dig?

– Från det att jag såg tumören blev jag förälskad i livet. Jag upplever allt intensivare och känner hur viktigt det är att ta till vara på tiden och njuta här och nu. Min resa in i cancerland är en erfarenhet jag trots allt inte vill vara utan, eftersom den har gjort mig till en mer sårbar och betydligt känsligare person numera. Det tycker jag om!

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

BOOK

Underfundigt om flyktingar i Norrland

Skilnaden mellan lingon och blåbär
North Chapter
Annah Oveesson

ROMAN När de utländska bärplockarna sviker det norrländska inlandet står gamle Elof plötsligt utan inkomster. Men nya idéer föds ofta ur motgångar. Tillsammans med Mia, som vantrivs på jobbet på ICA, och hennes mamma, beslutar sig Elof för att dra nytta av flyktingsströmmen och starta ett flyktingboende med blåbärsplockning som bonus-sysselsättning. Trion kavlar upp ärmarna och rustar upp Elofs hus och inom kort dyker en busslast med syriska flyktingar upp. Men mötet mellan flyktingarna och

de tre norrlänningarna går förstås inte som planerat. Annah Oveessons författarskap har spirat ur svåra personliga upplevelser. När en av hennes bästa vänner mördades beslutade hon sig för att skriva en feel-goodroman för att själv må bättre. Resultatet blev den här lättsamma, varma och humoristiska berättelsen om tre norrländska blåbär, kulturkrockar och kärlek. Lite naivt och utopiskt – men klart underhållande.

MARIA ZAITZEWSKY
RUNDGREN

BOOK

Rappt från nätdejtingdjungeln

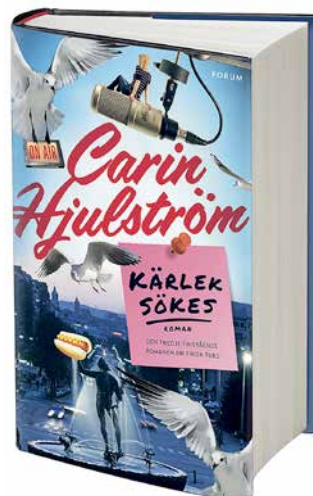
Kärlek sökes
Carin Hjulström
Forum

ROMAN Frida heter en medelålders fränskild tvåbarnsmamma som en dag bestämmer sig för att hon inte vill leva ensam längre. Hon loggar in på en dejtingsida och häpnar över alla kärleks-törstande män. De förekommer

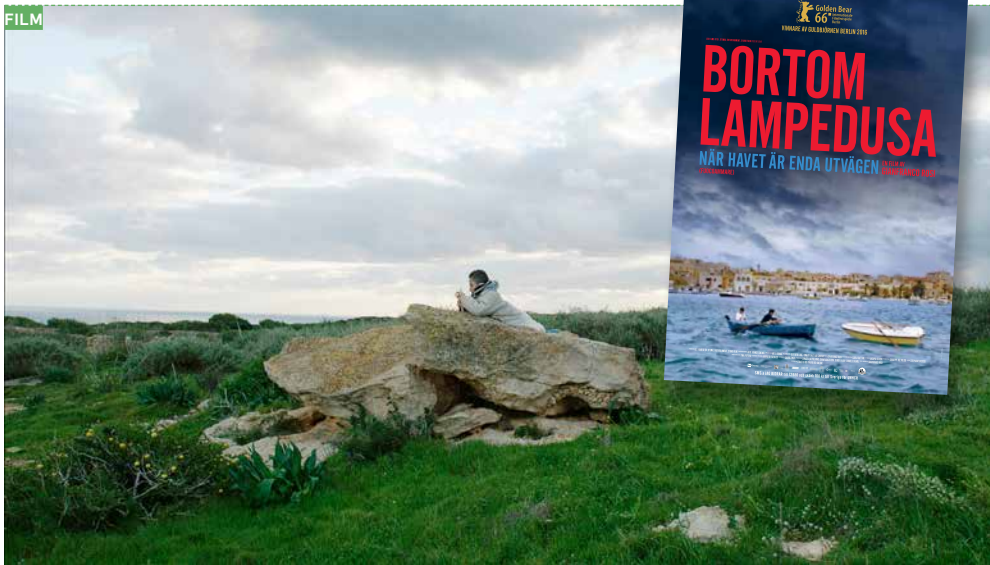
i alla former och åldrar, och hon lär sig snabbt att "beta av" raderna av profiler utifrån vissa kriterier. En och annan fastnar hon för, vilket leder till en dejt. Nej, det går inget vidare för Frida, trots att uppmärksamheten hon får kittlar. För de flesta män hon möter via dejtingsidan är riktiga stolpskott. Carin Hjulström är bra på att träffsäkert beskriva dråpliga situationer och karlar med alldeles för stort – eller litet – ego. Det här med kärlek och personkemi är minsann inte lätt. Hur kräsen får man vara? Man kan tycka att temat är lite tramsigt, men en bit in i boken kommer den åsikten på skam. Romanen om Fridas sökande efter kärlek på nätet är riktigt rapp, underhållande och har en varm underton. Författa-

ren skriver i slutordet att hon har stor erfarenhet av nätdejting och därför äger ett digert forskningsmaterial som har legat till grund för boken. Det märks.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

FILM

Drabbande om flyktingkatastrofen

FILM *Bortom Lampedusa*
(*Fuocoammare*)
Gianfranco Rosa

DOKUMENTÄR Om det senaste årets flyktingström via Medelhavet har vi läst och hört. Många flyktingar färdas i överfyllda, sjöodugliga båtar den korta men farliga sträckan mellan Afrika och den italienska ön Lampedusa, porten till Europa. I den här dokumentären får vi följa några öbor, med mycket hjärta, som

gör så gott de kan för att rädda de som räddas kan. Här finns den empatiske läkaren vars arbetstid delas mellan tröstlös identifiering av ilandflutna kroppar, vanlig hälsovård och glädjande besked till havande kvinnor som flytt över havet, och som genom ett ultraljud för första gången får se barnet de väntar. Här finns också den ansiktslösa räddningspersonalen som, trots den till synes hopplösa uppgiften att ta hand om och registrera flyktingarna,

är medmänniskor. En historia i historien är den om fiskarpojken Samuele och hans familj, sedan generationer boende på den otillgängliga och karga Lampedusa – som här skildras under regnig och gråkall vinter. Strävsamma, enkla människor bortom flyktingkatastrofen. Dokumentären innehåller en del mycket starka scener, men är samtidigt vackert och stillsamt berättad. Den drabbar som ett knytnävs slag i magen.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

BOOK

Komplext om besatthet

ETT ANDRA LIV
SJ WATSON
Bazar
Övers Mia Ruthman

ROMAN När Julias syster Kate hittas mördad startar jakten på svar. Vad var det som hände? Och vem mördade henne? Julias samvete gnager: har systemens död något med det faktum att det är Julia som i alla år har tagit hand om Kates son Connor? När Julia börjar nysta hittar hon snart en dejtingsajt där Kate varit aktiv. Julia loggar in – och blir fast. Hon får kontakt med

den trevliga och snygge Lukas och mot allt förnuft börjar hon träffa honom, trots att hon är lyckligt gift med Hugh. Men allt är inte rosenskimrande lycka. Lukas visar snart andra, mörkare sidor. Vem är han egentligen? Och har han något med Kates död att göra eller inte? Plötsligt omvandlas efterforskningarna om Kate till Julias personliga mardröm. SJ Watson skriver bra och det är spännande och komplext om besatthet och relationer från första sidan, man kan inte lägga boken ifrån sig. Inte riktigt lika vass som före-

gångaren Innan jag somnar. Men alldeles utmärkt likväl.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

MISSA INTE!

1 FILM Jätten av Johan-Nes Nyholm tävlar i San Sebastiáns filmfestival. Rikard är 30 år, autistisk och född svårt missbildad. Han skiljdes från sin mor som barn, men är fast besluten att återförenas med henne. Premiär 14 oktober.

FOTO: BEOFILM

2 TV Djävulsdansen en ny serieomgång av Sanna Lundell och Ann Söderlund med start 8 september på SVT. Denna gång handlar det om människor vars närstående lider av psykisk ohälsa. Samma problematik med medberoende, men en annan grundorsak.

FOTO: SVT

3 BOK Slutdestination Liv (Idus) av Louise Gustafsson. Efter lång kamp för att få barn drabbades hon 2012 av en elakartad hjärntumör. I stället för att ge upp startade hon företaget Go Life Sweden där varje krona från de egentillverkade armbanden går till cancerforskning. Läs hennes gripande livsberättelse.

Känner du någon
som borde bli
Medlemmen?

TIPSA OSS på
accent@igot.se eller
Accent, Box 12825,
112 97 Stockholm

Claes Uhlin

ÅLDER: 72 ÅR.

BOR: BORÅS.

FAMILJ: GIFT OCH HAR TVÅ
BARN OCH FYRA BARNBARN.

GÖR: PENSIONÄR.

MEDLEM: HELA LIVET, ÄR
TREDJE GENERATIONEN I SIN
FAMILJ SOM ÄR MEDLEM I
RÖRELSEN.

"Om folk får en
tankeställare kring sitt
drickande är det bra."

Vad är det häftigaste du har gjort inom IGOT-NTO?

– Det var att jag träffade min fru. Det var
nyårsafton 1965 med SGU i Örebro. Vägen ner
till firandet gick genom ett långsmalt rum. När
jag kom igenom rummet såg jag henne – och
det bara knäppte till för mig.

Du och din hustru Monica engagerar er mycket tillsammans?

– Ja, det har blivit ett sätt att leva. Vi har vår
mesta umgängeskrets i föreningslivet. Det tror
jag är en av anledningarna till att många blir
medlemmar, att de hittar en trivsamt samvaro.

Du har haft massor av olika uppdrag inom rörelsen. Hur kommer det sig?

– Jag kan inte låta bli. Är det något som ska
göras så är jag med. Sedan är det också en
sorts plikt, vi sitter fast med hus och sånt som
måste föras vidare. Vem vet vad som finns runt
hörnet? Även om husen inte används så myck-
et just nu så kanske UNF vaknar till liv och vill
ha det sen. Man har ett sorts ansvar att föra
det här vidare. Man får inte deppa ihop. Dess-
utom: om det inte gav något positivt tillbaka
skulle man inte hålla på. För att vi behövs, det
är ju ingen tvekan om. Speciellt inte när man
ser alkoholens baksidor, och märker hur hårt
alkoholnormen sitter. Det fyller ju en roll att
vara nykterist, att vara ett dåligt samvete. Om
folk får en tankeställare kring sitt eget drick-
ande tycker jag det är bra. Men man får välja
sina tillfällen när man agiterar.

Du anordnar gubbluncher i Borås.

Vad är det?

– Det började som en matlagingskurs. Nu
har vi hållit på i 15–16 år. Vi är tolv stycken
gubbar mellan 40 och 80 år som träffas sista
onsdagen varje månad. Vi lagar mat, äter och
pratar strunt. Skvallrar, helt enkelt. Vi har ett
uppehåll i juli månad, annars kör vi elva gånger
om året. Det blir en naturlig träffpunkt efter-
som vi alla är aktiva i rörelsen, och då kan vi
avhandla aktuella grejer.

Du är scoutledare också?

– Ja, det jag lägger mest tid på just nu är
faktiskt NSF. Det kan ibland kännas lite tungt,
men det räcker med att möta ungdomarna så
känns det bra igen. Det är många barn som
inte platsar i fotbollslaget eller annat, men hos
oss kan de vara sig själva och det fungerar bra.

TEXT OCH FOTO: NATHALIE C. ANDERSSON

FOTO: ULRIKA JANSSON

Ridning och integration i Södermanland

IOGT-NTO i Södermanland bjöd in alla sina nya föreningar som en del av distriktets integrationssatsning under två dagar på Hallmyra gård utanför Strängnäs. De bjöds på simlek-

tioner, ridning, bad, och god mat med både svenska och somaliska smaker, lek och bus med gårdens djur, hoppborg och en massa trevligt umgänge.

1300

Almedalsdrinkar delades ut av UNF och Nykter Pride under Pride-paraden i Stockholm den 30 juli.

Varannan vatten på Storsjöyan

FOTO: LARS SUNDH

Under festivalen Storsjöyan i Östersund var nykterhetsrörelsen representerad, gav information och satte upp affischer med uppmaningen "varannan vatten".

Vattencisternen var centralt placerad.

– Under två kvällar delades 3 900 muggar med vatten – eller 1 560 liter vatten – ut till alla som passerade den, eller vårt tält, under två kvällar. Besökare i vårt tält och vid vattencisternen var typiska festivalbesökare. Det är viktigt att få ut budskapet till dem och att vi finns, säger Lars Sundh, distriktskonsulent IOGT-NTO Jämtlands Län.

FOTO: CARL-ERIC CARLSSON

Taklagsfest på första kojbyggarläget

– Vecka ett på kojbyggarläget är nu avslutad och 170 stycken kom till taklagsfesten, trots lite regn. Bra jobbat av våra ledare, säger Carl-Eric Carlsson, IOGT-NTO Örebro.

FOTO: PER-ÅKE ANDERSSON

Sober Bar uppskattad på Skogsröjet

Under hårdrockfestivalen Skogsröjet i Rejmyre i Östergötland fanns IOGT-NTO med Sober Bar där alkoholfritt serverades.

– Vi har gjort en insats för att främja den alkoholfria kulturen, säger Per-Åke Andersson, initiativtagare till baren.

Temat för årets Nykter Pride var "Vem bestämmer att alkohol ska vara norm?"

FOTO: NATHALIE C. ANDERSSON

Förbundsordföranden. Johnny Mostacero

Laddar med hojåkning och ordförandeträff

I skrivande stund under de sista dagarnas ledighet sitter jag i en lägenhet i Kalmar, hyrd genom Airbnb. Airbnb kan är en onlinemarknadsplats för uthyrning och bokning av privat boende. Genom denna tjänst kan den som vill under valfri tidsperiod hyra ut sitt hus, lägenhet, sommarstuga eller båt till någon annan. Priset bestäms av uthyraren och är oftast betydligt lägre än för hotellrum. Det som krävs är tillit från både uthyrare och hyrestagare. Som hyrestagare bor du som gäst i någon annans hem, och uthyraren måste ha tillit nog för att släppa in någon annan i sitt hem. Det jag kom att tänka på är att vi som organisation borde ha en egen, liknande, tjänst. För mig, som är tveksam till att hyra ut min egen lägenhet till någon okänd, skulle det kännas tryggare om den som hyrde av mig var medlem i IOGT-NTO-rörelsen. Kanske detta är något vi kan utveckla som också skulle ge ett mervärde av medlemskapet?

Sommarledigheten har gett mig möjlighet att koppla av tillsammans med familjen, men också tid att fundera över mitt första år som förbundsordförande. En möjlighet att summera mina intryck och ta ut riktningen för kommande år. Under ledigheten hade jag under ett intensivt dygn förmånen att ha mina två företrädare, Anna Carlstedt och Sven-

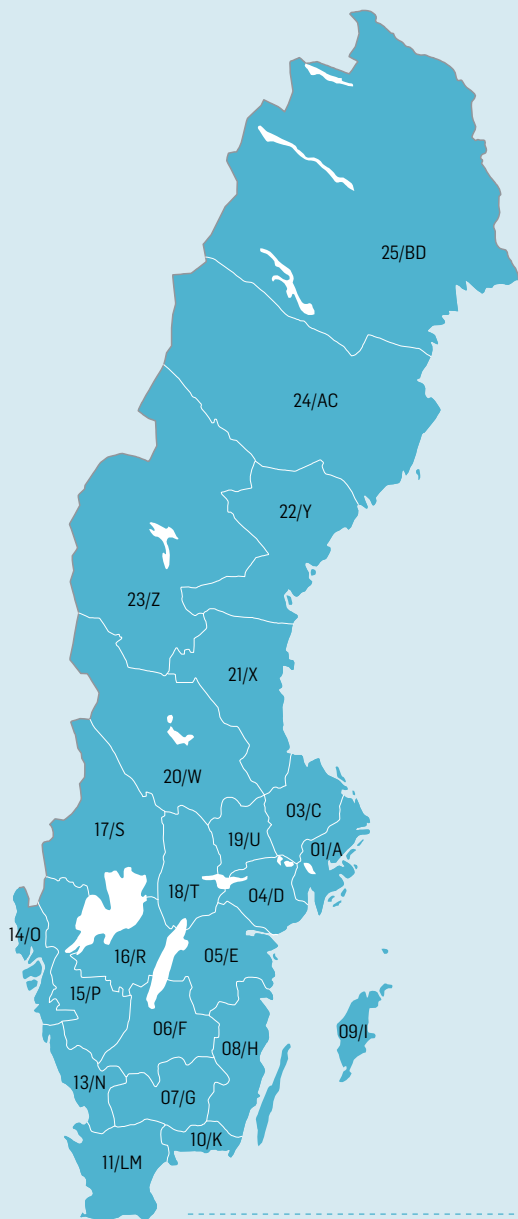
Olov Carlsson, som gäster i min hemstad Halmstad. Under detta dygn hann vi prata om IOGT-NTO i såväl dåtid, som nutid och framtid. Vår gissning är att det kanske är första gången som ett sådant möte med de tre senaste ordförandena genomförts. Anna är numera förbundsordförande för Röda Korset och Sven-Olov sedan många år styrelseordförande för Sörmlands Sparbank, så förutom IOGT-NTO hade vi mycket annat intressant att prata om. Vi hann dessutom med lite kultur i form av deltagande på Hotel Tylösands "after beach" tillsammans med några tusen andra. Kvällen gav oss möjlighet att lite mer ingående studera alkoholnormen. För det konsumerades tyvärr en hel del alkohol under de dryga två timmar som after beach pågick.

Bandet som spelade bekräftade hela tiden alkoholnormen genom att prata om alkohol i positiva ordalag, och vid upprepade tillfällen skåla med publiken och därigenom driva på konsumtionen. Jag tror att det förväntas av arrangören, och att det ingår i bandets image. Men också för att bandmedlemmarna antagligen aldrig funderat över hur de talar om alkohol och hur det uppfattas. Normer är starka och alkoholnormen är inget undantag. Men tillsammans ska vi medlemmar i samverkan med många andra jobba för

att förändra och förskjuta denna begränsande norm.

Ni som har läst mina krönikor vet att ett av mina personliga mål för året var att ta körkort för tung motorcykel. I början av mars skrev jag in mig på körskolan och körlektioner och teori klämdes in tidiga morgnar och sena kvällar. Inte helt optimalt och hade jag inte haft det som ett tydligt mål hade det med stor sannolikhet inte blivit av. Men den 21 juni körde jag upp och körkortet var mitt. Under juli hann jag testköra ett antal olika motorcyklar och gjorde mitt val. Att åka ut en runda på slingriga vägar i hyfsat väder är härlig avkoppling och ett fint komplement till andra aktiviteter.

Även om de varma soliga dagarna, enligt min mening, varit alldeles för få i sommar, har ledigheten inneburit avkoppling och tid för kontemplation. Det är guld värt när höstens och vinterns mörker slår klorna i mig. Jag hoppas att även ni haft en fin sommar och att vi nu är laddade för att fortsätta arbetet med att utmana alkoholnormen, erbjuda en nykter gemenskap och driva en politik för ett nyktrare samhälle.

Här finns IOGT-NTO

STOCKHOLM, 01/A

Kontaktperson: Anna Elgh
08-21 37 51, 070-78 70 03

UPPSALA, 03/C

Kontaktperson: Lisa Pettersson
018-71 34 41

SÖDERMANLAND, 04/D

Kontaktperson: Micael Söderström
0157-513 37, 070-770 99 57

ÖSTERGÖTLAND, 05/E

Kontaktperson: Carl Wennerstrand
013-10 40 40, 070-227 03 36

JÖNKÖPING, 06/F

Kontaktperson: Tomas Nylén
036-12 07 10, 073-056 44 88

KRONOBERG, 07/G

Kontaktperson: Marita Pekkanen
076-170 57 93

KALMAR, 08/H

Kontaktperson: Gunilla Nilsson
072-512 51 52

GOTLAND, 09/I

Kontaktperson: Monica Engström-Thomsson
0498-21 50 43, 070-190 84 34

BLEKINGE, 10/K

Kontaktperson: Arne Larsson
0705-71 18 66

SKÅNE, 11/LM

Kontaktperson: Peter Tuvégård
070-190 84 05

HALLAND, 13/N

Kontaktperson: Leif Arne Gustavsson
0346-164 90, 0703-777 187

GÖTEBORG OCH BOHUSLÄN, 14/O

Kontaktperson: Malin Westergren
0730-31 60 65

ÄLVSBORG, 15/P

Kontaktperson: Claes-Håkan Martisson (ordf.)
070-377 41 14

SKARABORG, 16/R

Kontaktperson: Rebecca Åblad (ordf.)
076-573 44 01, 0500-48 34 13

VÄRMLAND, 17/S

Kontaktperson: Kaj Johansson
054-18 77 72

ÖREBRO, 18/T

Kontaktperson: Per Holm
019-611 58 14

VÄSTMANLAND, 19/U

Kontaktperson: Patric Tengström
073-982 96 36

DALARNA, 20/W

Kontaktperson: Marie Hillner
070-191 45 81

GÄVLEBORG, 21/X

Kontaktperson: Cecilia Abrahamsson
070-190 84 60

VÄSTERNORRLAND, 22/Y

Kontaktperson: Olle Häggström
070-284 88 21, 0660-850 10

JÄMTLAND, 23/Z Kontaktperson:

Lars Sundh
063-13 20 45, 070-190 84 00

VÄSTERBOTTEN, 24/AC

Kontaktperson: Inger Malmén
0730-45 90 90

NORRBOTTEN, 25/BD

Kontaktperson: Anna-Lena Gröhn
073-0911 767

Värva en medlem!

Värvarens personnr

MEDLEMSLÖFTE

Som medlem i IOGT-NTO lovar jag att arbeta för ett bättre samhälle utifrån IOGT-NTO-rörelsens grundsatser och program.

Därmed lovar jag att leva helnyktert, det vill säga att ej använda alkoholdrycker med högre alkoholhalt än 2,25 volymprocent, narkotika eller andra gifter med berusande effekt.

IOGT-NTO är ansvarig för behandlingen av de personuppgifter som du lämnar i samband med din medlemsansökan. Personuppgifterna kommer IOGT-NTO att använda för att föra medlemsregister och behandlas inom ramen för IOGT-NTO:s verksamhet. De kan också komma att överlämnas för behandling till annan part som IOGT-NTO har ett avtal med, exempelvis för administration av medlemsavgifter eller för erbjudanden om tjänster och produkter till dig som medlem.

IOGT-NTO är angelägen om att de personuppgifter som registreras är riktiga. För att ge dig som medlem bästa möjliga service är det därför viktigt att du meddelar oss eventuella förändringar. Du kan när som helst skicka en skriftlig begäran till oss om information om vilka personuppgifter om dig som behandlas.

Vill du inte att dina personuppgifter överlämnas till annan för exempelvis marknadsföringsändamål är du välkommen att skriftligen anmäla detta till oss.

Jag står bakom IOGT-NTO:s medlemslöfte och vill bli medlem

Jag godkänner att IOGT-NTO sparar och hanterar mina personuppgifter.

Namnteckning *

Förnamn *

Efternamn *

Gatuadress *

Postnummer *

Ort *

Personnr (10 siffror) *

Telefonnr

E-postadress

Eventuellt önskad förening

* Obligatoriska uppgifter.

Skicka in talongen till IOGT-NTO, Box 12825, 112 97 Stockholm

IOGT-NTO INFORMERAR

www.iogt.se • www.sobernet.nu • 08-672 60 05 • info@iogt.se

Snart är det jul igen

385 000 barn och unga lever i familjer där en eller två föräldrar har ett riskfyllt drickande. Under julen 2015 skapade vi tillsammans trygga, mysiga och bra julminnen för över 8 000 barn och unga. Det innebär att 8000 barn fick ont i magen av pepparkaksdeg, inte av oro. 8000 barn fick känna att julen är deras – bara deras.

Är du redo att hjälpa till och göra julen till barnens i år också? Kampanjen pågår från 1 december fram till att skolorna börjar efter jullovet. Du kan göra två enkla saker:

1. Samla in ställningstaganden på stadens gator och torg. Det absolut enklaste vi kan erbjuda människor på stan att göra bland allt julstök, julklappsshopping och adventsfirande är att säga nej: till alkohol. Och istället fokusera helt och hållet på det som spelar roll: barnen.

2. Ordna en Vit jul-aktivitet. Det är lite mer krävande, men givande. Och dessutom kul. Det kan vara allt från

pepparkaksbakning till pulkarace. De aktiviteter som arrangeras under jullovet premieras med möjligheten att söka aktivitetsbidrag.

Utöver detta kommer vi i år att utveckla möjligheten för frivilliga personer som inte är medlemmar i IOGT-NTO-rörelsen att engagera sig Vit jul-kampanjen. Vi vill förstås att så många som möjligt ska få chansen att bidra till den kampanj som ger både oss arrangörer och alla som tar ställning väldigt mycket energi och glädje. Tillsammans gör vi julen till barnens!

Håll utkik efter material till er Vit jul-aktivitet och ert insamlande av ställningstaganden framöver. När vi närmar oss jul kommer det att finnas på www.vitjul.se

Välkomna till IOGT-NTO!

Vi har fått nybildade IOGT-NTO-föreningar sedan förra numret av Accent:

- 6727 IOGT-NTO Syl Söder, Stockholms distrikt av IOGT-NTO
- 6734 IOGT-NTO Jkpng:s distriktsförening, Jönköpings distrikt av IOGT-NTO
- 6736 IOGT-NTO Mayran, Tensta, Stockholms distrikt av IOGT-NTO
- 6747 IOGT-NTO Kiang Kaffo, Norsborg, Stockholms distrikt av IOGT-NTO

Föreningarna och deras medlemmar hälsas varmt välkomna in i IOGT-NTO-familjen. Lycka till med verksamheten!

FIKA FÖR ALLA

I september drar vi igång värvarokampanjen Fika för alla! Vi hoppas att alla föreningar bjuder allmänheten på fika och berättar om IOGT-NTO. Mer information finns på iogt.se/fika.

"VÄNNER I VÄRLDEN" FLYTTAR TILL IOGT-NTO-RÖRELSEN IDEELL FÖRENING

För dig som stödjer vårt internationella arbete via Vänner i världen innebär det att vi kommer att behöva ett nytt autogiro-medgivande från dig – om du stödjer verksamheten via autogiro. Betalar du din gåva via inbetalningsavi kommer vi att skicka ut nya blanketter med det nya kontonumret.

Nytt 90-konto för IOGT-NTO-rörelsen ideell förening är: **90 05 19-0**

Vit jul och insamlingsverksamheten drivs redan nu genom den nya föreningen. I januari 2017 flyttas hela det internationella arbetet också över.

VÄRLDENS BARN

IOGT-NTO-rörelsen är en av tretton organisationer som utgör kärntruppen för Radiohjälpens insamling Världens Barn – en kampanj som förbättrar livet för de barn som har det allra svårast. Insamlingen går av stapeln sista veckan i september och första veckan i oktober. Lördagarna 1a och 8e oktober är de stora insamlingsdagarna, men självfallet får man samla in pengar när man vill. Vill du hjälpa till kan du kontakta din IOGT-NTO-förening eller Världens Barns regionsamordnare. Regionsamordnare finns för varje kommun i Sverige och ni hittar dem på Världens Barns hemsida www.varldensbarn.se under fliken "kontakt".

KURS-KURS HELGER I HÖST

Under hösten kommer det att hållas tre Kurs-kurs helger runtom i Sverige.

2-4 sept Kurs-kurs helg syd i **Växjö**

1-2 okt Kurs-kurs helg mellersta ort ännu ej bestämd.

15-16 okt Kurs-kurs helg norr i **Umeå**.

Sista anmälan **15 sept**.

Mer information kommer.

GLÖM INTE BETALA DIN MEDLEMSAVGIFT

Kom ihåg att betala din medlemsavgift för 2016. Det finns flera olika sätt att betala på.

- **Inbetalningsavi** – använd den som du fick i brev i januari.
- **Autogiro** – använd blankett som är skickad till dig, eller ladda ner från www.iogt.se/medlemssidor.
- **SMS** – skicka IOGT (mellanslag) personnummer (ex: IOGT 19850506xxxx) till 72456. Ev operatörsavgift kan tillkomma.
- **Betala med kort** på www.iogt.se/medlemssidor och klicka dig till betalsidan.

INTRESSERAD AV IOGT-NTO:S KAMRATSTÖD?

Varje första måndag i månaden under 2016 är de som är aktiva inom IOGT-NTO:s kamratstöd, eller bara intresserade av arbetet, välkomna att delta i Kamratstöd Sveriges videokonferensmöten. Hör av dig till Mattias Eriksson, mattias.d.eriksson@sobernet.nu eller tfn, **076-710 74 28**

SÖK PENGAR TILL UTVECKLINGSPROJEKT

Föreningar, kretsar och grupper av medlemmar inom IOGT-NTO kan mellan 1 februari och 30 november söka medel från IOGT-NTO-förbundet till olika sorters utvecklingsprojekt.

Läs mer om vilka kriterier som behövs för att söka och hur man ansöker på **iogt.se**, "medlemssidor", eller beställ information från förbundskansliet, tfn **08-672 60 00**.

TIPS PÅ ENGAGEMANG

- Gilla IOGT-NTO på Facebook
- Tipsa om IOGT-NTO:s alkohol-rådgivning
- Engagera dig i kampanjen Världens Barn
- Ge bort detta nummer av Accent till en granne när du läst färdigt.
- Köp lotter från Miljonlotteriet

FÖLJ IOGT-NTO I SOCIALA MEDIER

Du vet väl att IOGT-NTO finns i flera olika sociala medier? Om du väljer att följa oss där finns det möjlighet att få löpande information om aktuella IOGT-NTO-aktiviteter.

- Facebook:
www.facebook.com/iogtnto
- Twitter: @iogtnto
- Instagram: @iogtnto

Kalendarium 2016

AUGUSTI

- 26.....Accent nr 6 kommer ut
- 31Sista ansökan Oskar Franzéns Stipendiefond

SEPTEMBER

- 1-30.....Värvarskampanj: Fika för alla
- 2-4.....Regional Kurs-kurshelg för södra Sverige
- 5.....Videokonferens om kamratstöd
- 9.....Sista ansökningsdag för Alkokoll på distans
- 22-25.....Internationella torget på Bokmässan, IOGT-NTO deltar
- 24-25Samling för distriktsordförande och -kassörer, Karlstad
- 26-2/12.Alkokoll på distans

OKTOBER

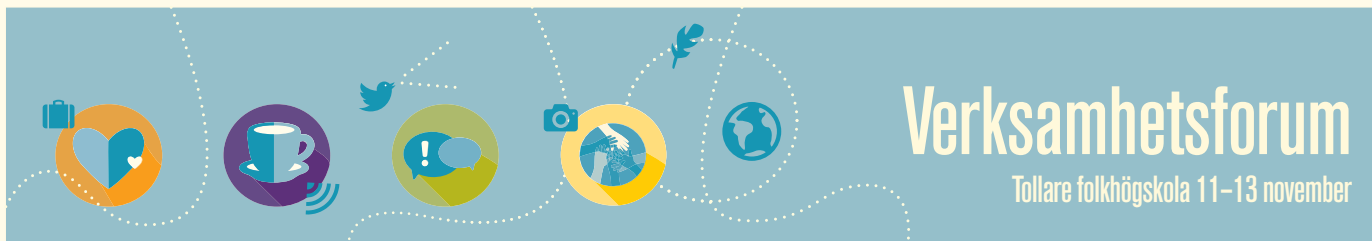
- v. 39-40.Insamling till Världens Barn
- 1-2.....Regional Kurs-kurshelg för mellersta Sverige
- 3.....Videokonferens om kamratstöd
- 7.....Accent nr 7 kommer ut
- 8.....Världens Barn-galan på SVT
- 15-16.....Regional Kurs-kurshelg för norra Sverige
- 24Sista anmälan frågetävlingen Pumpen

NOVEMBER

- 1.....Ljusmanifestation för narkotikans offer
- 4.....Accent nr 8 kommer ut
- 5.....Stora fikadagen: IOGT-NTO fyller 137 år
- 7.....Videokonferens om kamratstöd
- 11-13.....Verksamhetsforum, Saltsjö-Boo
- 11-13.....SHIFT 2016-2017, steg 1
- 17Frågetävlingen Pumpen
- 25Internationella dagen mot våld mot kvinnor

DECEMBER

- 1-6/1Vit jul-kampanjen
- 1-31Insamling till förmån för Vit jul
- 1Internationella Hiv/Aids-dagen
- 6.....Videokonferens om kamratstöd
- 16.....Accent nr 9-10 kommer ut

Läs artiklar som bara publiceras på nätet:

accentmagasin.se/bonus

VIDEO

Foto: Nathalie C. Andersson

Hotat monopol. Det isländska alkoholmonopolet är hotat. De senaste åren har ett flertal förslag lagts i Alltinget om att avreglera försäljningen av alkohol. Vad kan det innebära – och vad är bakgrunden? Se Accents förklarande video.
www.youtube.com/watch?v=w6r2EyNA4IA

ARTIKEL

Foto: Nathalie C. Andersson

Sänkta skepp ska ge Miljonlotteriet nya kunder

Hitta ord, få poäng, skaffa vapen och sänk din motståndares skepp. Det är grundkonceptet i Miljonlotteriets nya mobilspel. Förhoppningen är att locka nya kunder till Miljonlotteriets andra tjänster. Läs artikeln via:
www.accentmagasin.se/nykterhet/palindrom-och-sankta-skepp-ska-ge-miljonlotteriet-nya-kunder/

ARTIKEL

Sigrid Björk serverar Rickard Möller och Nima Dervish årets Almedalsdrink.

Foto: Ulrica Ambjörn

Almedalsdrinken glödhet

Årets Almedalsdrink gjorde succé – igen. Närmare 5 500 drinkar serverades, bland annat under partiledartalen. "Alla" tyckte den var god, enligt UNF:s ordförande.

Läs artikeln via:
www.accentmagasin.se/politik/almedalsdrinken-glodhet-sommar/

Se mer av Accent i sociala medier. Vi finns på Facebook, Twitter, Instagram, Youtube och Soundcloud.

Facebook: facebook.com/accentmagasin
 Twitter: @accentmag
 Instagram: @accentmag
 Youtube: youtube.com/user/tidningenaccent
 Soundcloud: soundcloud.com/accentmag

Andra saker på webben du inte vill missa

- Dyrare biobiljetter påverkar Våra gårdars biografer
- Tredje året för nykter cruising i Orsa
- Enighet i panelsamtal om framtidens spelpolitik
- IOGT-NTO och UNF på Twittertoppen
- Mer alkohol på semestern

Så mycket mer Accent – fast på internet

Visste du att Accent även finns på nätet?

På www.accentmagasin.se uppdaterar vi med nyheter flera gånger om dagen. En del av sakerna hamnar i tidningen, andra inte. Genom att gå in på www.accentmagasin.se/bonus kan du se några av de webbunika saker som vi tipsar om här på sidan.

Tipsa oss på Accent!

Finns det något du tycker vi borde skriva om? Har du andra idéer? Hör av dig till Accent via sociala medier eller med ett mejl till accent@iogt.se.

				KAN MAN INGEN I SVERIGE LÄNGRE	KAN SITTA PÅ EN STÖR BURGEN		Accent Nr 6	ÄR VÄL FAVO- RITER		ÄR INTE FAR- BROR JOAKIM		KAN BLI DRÖMMAR KAJKU- SINER	BRUKAR IBLAND LODARE
HÄR LIGGER STADEN IGLESIAS	FLOD I SCHWEIZ AVSTA KRONAN						LANGRE FRAM SYS FÖR STORT						
										POKER- HAND TVÅ I OSLO			
											SISTA SLAGET FAGERT IBLAND		
TYSK ME- DIEÄGD NYHETS- BYRÅ					TRÄD OCH FISK		MUSA BIO- KEMISK PROCESS						FALLER FRÅN SKY- ARNA
LÖV- RUSKARE				ÄVEN RÖDA KAN VA- RA GRÅ		EMIL HOV- DJURS- KORSNING				FÖLJER MUSIKER PRO- NOMEN			
												TON I SKALAN	
TRAK- TORTYP					GÄR FÖRE FALL					MED BE- DRÖVELSE ETTAN I ÅTTAN			
JOPLINS MUSIK KF- ORGAN					PLATS FÖR SMÅ AR- TISTER								
SERVE- RING HOS OP- TIKER?		LÄNG- SAM		KAN HACK I HÅL	LÄR SÄ- DAN TILL SALU TRAGOLV					FÖRN- NORDISK SKALDE- DIKT			
						KRYSS- PIPPI KAN JURY		MATT I ENGLAND LACKER NYHET			STAD MED VITA ROSOR	COOL GITARR	
EWING I DALLAS		UNDER- LÄTTAR STRÖ- JOBB			I ÄRV- FURSTENS PALATS FÖRE NR		HÄR MORGON GULD I TON			BITRÄTT KVÄR PÅ LEK- PLATS			
FRAM- FÖR FÖRARE						BOCKER OCH SKRIFTER ÖBO							
KAN FÖNSTER- GLUG- GAR HA		JULIO OCH ENRIQUE							MUSIK- DRAMA				

Kryss och foto: Anders Perstrand

SKICKA IN OCH VINN!

Tjuganlotter att vinna! Förstapristagaren vinner sex tjuganlotter. Ytterligare tio pristagare får två lotter vardera. Skicka in lösningen till Accent, Box 128 25, 112 97 Stockholm, senast den 12 september 2016. Kom ihåg att märka kuvertet **Kryss 6/2016. Obs!** Endast de kuvert som är märkta deltar i dragningen.

NAMN

ADRESS

POSTADRESS

VINNARE NR 3 2016

Första pris: Sex tjuganlotter vinner **Bengt Erkgårds**, Malung.
Två Tjuganlotter var vinner: **Barbro Hållbom**, Klintehamn, **Bo Nilsson**, Östersund, **Ewa Andersson**, Växjö, **Kajsa Olsson**, Boden, **Leif Månsson**, Strängnäs, **Lowe Asp Viken**, Klockrike, **Barbro Steen**, Sävedalen, **Monica Lundén**, Örebro, **Elisabeth Lindgren**, Lycksele, **Rosa Karlsson**, Växjö.

LÖSNING NR 3 2016

Accent-kryss nr 3-2016 Lösning										V									
										F A T T									
										M O T O R									
										S T R Ä									
										T E N D									

B	O		S		B	A	R	N		D	R	Ö	M			B
L		S	N	Ö	A	A	V	S	E		R	A	S	S	E	L
R	A	→	F	Ö	N	S	T	R	E	T		V	A	S	K	A
	B	L	Ä	N	G	A	E	R	A		A	K	U	T	I	G
	L	A	R		O	L	A		K	V	A	L	M	I	G	T
M	O	V	I	T	Z		L	E		I	F		L	A	N	G
	D	I	S		O		N		M	E	D	E	L	H	A	V
L	I	N	K	A		M	A	T		L	O	T	T	A		E
	G	E		L	I	E	R	A		E	N	T	A	L		R
G	A	R	D	I	N	S	P	R	I	N	G	A		L	Ö	K

Posttidning B

Accent, Box 12825

112 97 Stockholm

Sprid IOGT-NTO via en kaffekopp!

Ladda kaffebryggaren, sätt på tevattnet och välj ut de bästa fikabrödsrecepten för nu är Fika för alla här, snabbare än du hinner säga sockerkringla!

Vem? Alla medlemmar är välkomna att engagera sig!

Var? Från norr till söder.

Varför? Fika leder till samtal och genom samtal kan vi välkomna fler till vår organisation.

Hur? Glatt, gott och välkomnande.

När? Under hela september.

Mer information hittar du på www.iogt.se/fika

